2026/2202

2.10.2026

RIALACHÁN (AE) 2026/2202 Ó PHARLAIMINT NA hEORPA AGUS ÓN gCOMHAIRLE

an 16 Meán Fómhair 2026

lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle lena mbunaítear rialacha comhchoiteanna maidir le cúiteamh agus cúnamh do phaisinéirí i gcás ina ndiúltaítear cead bordála dóibh nó i gcás ina gcuirtear eitiltí ar ceal nó ina gcuirtear moill fhada orthu agus Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 ón gComhairle maidir le dliteanas aeriompróirí i ndáil le hiompar paisinéirí agus a gcuid bagáiste d'aer

(Téacs atá ábhartha maidir le LEE)

TÁ PARLAIMINT NA hEORPA AGUS COMHAIRLE AN AONTAIS EORPAIGH,

Ag féachaint don Chonradh ar Fheidhmiú an Aontais Eorpaigh, agus go háirithe Airteagal 100(2) de,

Ag féachaint don togra ón gCoimisiún Eorpach,

Tar éis dóibh an dréachtghníomh reachtach a chur chuig na Parlaimintí náisiúnta,

Ag féachaint don tuairim ó Choiste Eacnamaíoch agus Sóisialta na hEorpa ([1]),

Tar éis dóibh dul i dteagmháil le Coiste na Réigiún,

Ag gníomhú dóibh i gcomhréir leis an ngnáthnós imeachta reachtach, i bhfianaise an téacs chomhpháirtigh a d'fhormheas an Coiste Idir-réitigh an 15 Meitheamh 2026 ([2]),

De bharr an mhéid seo a leanas:

(1) Le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([3]) agus le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 ([4]) ón gComhairle, cuireadh go mór le cearta aerphaisinéirí a chosaint nuair a chuirtear isteach ar a bpleananna taistil toisc go ndiúltaítear cead bordála dóibh nó go gcuirtear moill fhada ar eitiltí nó mar gheall ar chealuithe nó ar bhagáiste a mhíláimhseáil.

(2) Deimhníonn reachtóir an Aontais na haidhmeanna a chuirtear in iúl in aithrisí 1 agus 4 den leagan bunaidh de Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 le haghaidh reachtaíocht an Aontais i réimse an aeriompair, is é sin chun ardleibhéal cosanta a áirithiú do phaisinéirí, chun na ceanglais maidir le cosaint tomhaltóirí i gcoitinne a chur san áireamh go hiomlán, i gcomhréir le hAirteagal 38 den Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, agus chun na caighdeáin chosanta a shocraítear leis an Rialachán sin a ardú, agus cur chuige cothrom á áirithiú ag an am céanna lena gcothaítear iomaíochas aeriompróirí de chuid an Aontais agus nascacht. Chun na spriocanna sin a bhaint amach, leis an Rialachán seo, déantar cearta aerphaisinéirí a neartú, trí dheimhneacht dhlíthiúil a fheabhsú d'aerphaisinéirí agus d'aeriompróirí araon agus cásdlí fairsing Chúirt Bhreithiúnais an Aontais Eorpaigh ('an Chúirt Bhreithiúnais') á chur i gcuntas ina léirmhíniú ar an leagan bunaidh de Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, agus trína áirithiú go n-oibríonn aeriompróirí faoi choinníollacha comhchuibhithe i margadh léirscaoilte. Ciallaíonn sé sin freisin gur cheart na caighdeáin chosanta a leagtar síos le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 a neartú. Dá réir sin, ba cheart cearta aerphaisinéirí, mar a chosnaítear faoi Rialacháin (CE) Uimh. 261/2004 agus (CE) Uimh. 2027/97, a bhaint amach agus ba cheart cur i bhfeidhm níos éifeachtaí, níos éifeachtúla agus níos comhsheasmhaí na gceart sin a áirithiú ar fud an Aontais, agus leasanna aeriompróirí á gcur san áireamh agus leanúint de chothromaíocht a bhaint amach idir leasanna aerphaisinéirí agus leasanna aeriompróirí ag an am céanna.

([1]) IO C 327, 12.11.2013, lch. 115.

([2]) Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an 5 Feabhra 2014 (IO C 93, 24.3.2017, lch. 336) agus seasamh ón gComhairle ar an gcéad léamh an 29 Meán Fómhair 2025 (IO C, C/2025/5782, 30.10.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/5782/oj). Seasamh ó Pharlaimint na hEorpa an 21 Eanáir 2026 (IO C, C/2026/3701, 5.8.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/3701/oj). Rún reachtach ó Pharlaimint na hEorpa an 7 Iúil 2026 (nár foilsíodh fós san Iris Oifigiúil) agus cinneadh ón gComhairle an 13 Iúil 2026.

([3]) Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Feabhra 2004 lena mbunaítear rialacha comhchoiteanna maidir le cúiteamh agus cúnamh do phaisinéirí sa chás go ndiúltaítear cead bordála dóibh agus i gcás ina gcuirtear eitiltí ar ceal nó go gcuirtear moill fhada orthu, agus lena n-aisghairtear Rialachán (CEE) Uimh. 295/91(IO L 46, 17.2.2004, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/261/oj).

([4]) Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 an 9 Deireadh Fómhair 1997 maidir le dliteanas aeriompróirí i ndáil le hiompar paisinéirí agus a gcuid bagáiste d'aer (IO L 285, 17.10.1997, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/2027/oj).

(3) De dheasca roinnt easnamh a tháinig chun solais agus na cearta faoi Rialacháin (CE) Uimh. 261/2004 agus (CE) Uimh. 2027/97 á gcur chun feidhme, áfach, cuireadh cosc ar bhaint amach acmhainneacht iomlán na gceart sin ó thaobh chosaint na bpaisinéirí de. Chun a áirithiú go gcuirfear cearta aerphaisinéirí ar fud an Aontais i bhfeidhm ar bhealach níos éifeachtaí, níos éifeachtúla agus níos comhsheasmhaí, is gá roinnt leasuithe a dhéanamh ar an gcreat dlíthiúil reatha. Leagadh béim air sin i dteachtaireacht ón gCoimisiún an 27 Deireadh Fómhair 2010 dar teideal '*EU Citizenship Report 2010 Dismantling the obstacles to EU citizens' rights*' [Tuarascáil ar Shaoránacht an Aontais 2010, Na bacainní ar chearta shaoránaigh an Aontais a dhíchur], inar fógraíodh bearta chun sraith de chearta coiteanna a áirithiú go háirithe d'aerphaisinéirí agus chun forfheidhmiú leordhóthanach na gceart sin a áirithiú.

(4) Ba cheart paisinéirí atá ag taisteal ar eitilt a chumhdaítear le hOibleagáidí Seirbhíse Poiblí, ar tháille iomlán nó ar tháille laghdaithe, a bheith faoi réir na gceart céanna faoi Rialachán (CE) Uimh. 261/2004.

(5) Chun deimhneacht dhlíthiúil a mhéadú d'aeriompróirí agus d'aerphaisinéirí, is gá sainmhíniú a thabhairt ar an gcoincheap 'imthosca urghnácha'. Go háirithe, agus i gcomhréir le cásdlí socraithe na Cúirte Breithiúnais, ba cheart go dtagródh coincheap 'na n-imthosca urghnácha' d'eachtraí nach gné dhílis iad, de bharr a gcineáil nó a dtionscnaimh, de ghnáthfheidhmiú ghníomhaíocht an aeriompróra lena mbaineann agus nach bhfuil neart iarbhír ag an aeriompróir sin orthu. Tá an dá choinníoll sin carnach. Ar mhaithe le tuilleadh soiléireachta agus intuarthachta, ba cheart foráil a dhéanamh freisin maidir le liosta neamh-uileghabhálach imeachtaí ar cheart a mheas go gcomhlíonann siad na coinníollacha sin i gcomhréir le cásdlí na Cúirte Breithiúnais. Ba cheart don Choimisiún athbhreithniú a dhéanamh ar an liosta d'imthosca urghnácha gach 5 bliana agus togra a chur, de réir mar is iomchuí, faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle chun an liosta a thabhairt cothrom le dáta. Chun teagmhas a agairt mar imthoisc urghnách, ní mór dó na gnéithe uile a shonraítear sa liosta a chomhlíonadh. I gcás ina ndéantar teagmhas nach n-áirítear sa liosta a agairt mar imthoisc urghnách, ba cheart measúnú a dhéanamh ar chomhlíonadh na gcoinníollacha carnacha thuas ar bhonn cás ar chás. Ní forais leordhóthanacha iad imthoisc urghnách a bheith ann agus aeriompróir a bheith ag agairt i leith cur isteach ar eitilt ar leith chun an t-aeriompróir a dhíolmhú ón oibleagáid cúiteamh a íoc dá bhforáiltear in Airteagal 7 de Rialachán (CE) Uimh. 261/2004. Níor cheart díolúine den sórt sin a bheith ann ach amháin i gcás ina gcruthóidh an t-aeriompróir freisin gurbh iad na himthosca urghnácha ba chúis leis an gcur isteach agus nárbh fhéidir an cur isteach a sheachaint fiú dá ndéanfadh an t-aeriompróir gach beart réasúnta.

(6) I gcás ina ndéanann aeriompróir imthosca urghnácha a agairt, ba cheart míniú soiléir agus cuí-réasúnaithe ar na himthosca urghnácha a sholáthar don phaisinéir. Ba cheart don mhíniú sin an paisinéir a chur ar an eolas, ar bhealach soiléir agus trédhearcach, faoi na himthosca is cúis leis an gcur isteach. I ndáil leis sin, ba cheart an fhaisnéis a sholáthraítear a bheith sonrach don chur isteach ar leith a tharla d'eitilt na bpaisinéirí. Ba cheart d'aeriompróirí an fhaisnéis sin a sholáthar ar bhealach gonta agus teanga shimplí á húsáid acu, agus béarlagair earnáilsonrach agus dhlíthiúil á seachaint acu, ar teanga í atá sothuigthe don phaisinéir. Níor cheart go bhfeidhmeodh an míniú sin ach mar fhaisnéis don phaisinéir agus ba cheart idirdhealú soiléir a dhéanamh idir é agus an cruthúnas a d'fhéadfaí a cheangal ar aeriompróirí a sholáthar do chomhlachtaí náisiúnta forfheidhmithe, do chomhlachtaí eile nó do chúirteanna.

(7) Sa bhreithiúnas uaithi i gCás C-173/07 (*Emirates Airlines – Direktion für Deutschland* v *Diether Schenkel*) ([5]) maidir leis an léirmhíniú ar Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, dhearbhaigh an Chúirt Bhreithiúnais nár sainmhíníodh an coincheap 'eitilt' de bhrí Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 ach léirmhínigh an Chúirt Bhreithiúnais gurb é atá sa choincheap sin go bunúsach oibríocht aeriompair, mar 'aonad' d'iompar den sórt sin, arna déanamh ag aeriompróir a shocraíonn cúrsa taistil na hoibríochta sin. Chun éiginnteacht a sheachaint agus i bhfianaise na taithí a fuarthas, ba cheart sainmhíniú soiléir ar 'eitilt', agus ar na coincheapa gaolmhara 'nasceitilt' agus 'turas', a sholáthar anois.

([5]) Breithiúnas ón gCúirt (an Ceathrú Dlísheomra) an 10 Iúil 2008, *Emirates Airlines – Direktion für Deutschland* v *Diether Schenkel*, Cás C-173/07, ECLI:EU:C:2008:400.

(8) Sa bhreithiúnas uaithi i gCás C-537/17 (*Claudia Wegener* v *Royal Air Maroc SA*) ([6]) maidir leis an léirmhíniú ar Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, dhearbhaigh an Chúirt Bhreithiúnais go raibh feidhm ag Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 maidir le haon chuid d'eitilt a bhí mar chuid de thuras amháin faoi raon feidhme an Rialacháin seo, gan beann ar an áit ar tharla an eitilt, lena n-áirítear eitiltí a oibrítear go hiomlán lasmuigh den Aontas. Nuair atá pointe tosaigh an imeachta suite i gcríoch Ballstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi, nó, nuair is aeriompróir oibriúcháin de chuid an Aontais é an t-aeriompróir oibriúcháin, nuair atá ceann scríbe deiridh an turais suite i gcríoch Ballstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi, ba cheart feidhm a bheith ag an Rialachán seo.

(9) Is é an t-aeriompróir oibriúcháin a eisíonn nó a údaraíonn ticéid tar éis conradh aeriompair a thabhairt i gcrích le paisinéir. Ba cheart iad a bheith inaitheanta trí uimhir ticéid uathúil agus ba cheart tagairt uathúil a bheith iontu a bhaineann le conradh aeriompair aonair a eisítear tráth na háirithinte. Ba cheart a chumhdach leo eitilt nó nasceitilt amháin, gan cásanna ina stoptar ar an mbealach chun críoch teicniúil agus oibríochtúil a chur san áireamh. Ba cheart roinnt píosaí faisnéise a bheith iontu maidir leis an eitilt sin nó leis an nasceitilt sin amhail dáta na heitilte, aerfoirt an imeachta agus aerfoirt teacht isteach, na hamanna sceidealaithe imeachta agus teacht isteach, ainm agus sloinne an phaisinéara, uimhir na heitilte agus ainm an aeriompróra oibriúcháin.

(10) Ba cheart paisinéirí a bheith in ann roghanna eolasacha a dhéanamh agus iad ag breathnú ar thairiscintí le haghaidh táillí agus ba cheart iad a bheith in ann a fháil amach an bhfuil feidhm iomlán ag an gcosaint a thugtar le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 le linn turas fillte chuig an Aontas nó uaidh. Dá bhrí sin, ba cheart foráil iomchuí a dhéanamh maidir le 'Lipéad an Aontais um Chearta Aerphaisinéirí' a bheidh deonach. Ba cheart úsáid an lipéid sin a bheith deonach i gcónaí d'aeriompróirí agus d'idirghabhálaithe agus roghanna eitilte éagsúla á dtaispeáint acu, ach amháin i gcás ina bhfuil oibleagáid ar an aeriompróir nó ar an idirghabhálaí é a úsáid de bhun théarmaí comhaontaithe tráchtála le haeriompróir oibriúcháin.

(11) Sa bhreithiúnas uaithi i gCás C-22/11 (*Finnair Oyj* v *Timy Lassooy*) ([7]) maidir leis an léirmhíniú ar Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, dhearbhaigh an Chúirt Bhreithiúnais nach mór an coincheap 'cead bordála a dhiúltú' a léirmhíniú mar choincheap a bhaineann, ní hamháin, le cásanna ina ndiúltaítear cead bordála i ngeall ar ró-áirithint ach le cásanna ina ndiúltaítear cead bordála ar fhorais eile freisin, amhail ar chúiseanna oibríochtúla. Maidir le paisinéirí a thagann i láthair chun bordála agus a ndiúltaítear cead bordála dóibh nó ar cuireadh in iúl dóibh roimh ré go ndiúltófaí cead bordála dóibh in aghaidh a dtola, ba cheart iad a aisíoc agus cúiteamh a sholáthar dóibh gan moill mhíchuí.

(12) Ag an am céanna, tá forais réasúnacha ann le cead bordála a dhiúltú do phaisinéirí, amhail an tsláinte, an tsábháilteacht, an tslándáil nó doiciméadacht taistil neamh-leordhóthanach. Tá forais réasúnacha ag aeriompróirí freisin le cead bordála a dhiúltú do phaisinéirí a léiríonn iompraíocht ainrianta a chuireann sábháilteacht nó slándáil eitilte i mbaol, dá dtagraítear sa Choinbhinsiún leasaithe um Chionta agus Gníomhartha áirithe eile a dhéantar ar Bord Aerárthaí a síníodh i dTóiceo an 14 Meán Fómhair 1963. Sna cásanna sin, ba cheart an dualgas cruthúnais a bheith ar an aeriompróir oibriúcháin.

(13) Chun leibhéil chosanta a fheabhsú, níor cheart cead bordála ar aon eitilt de thuras fillte a dhiúltú do phaisinéirí atá ag filleadh ar an bhforas nach ndeachaigh siad ar eitilt amháin nó roinnt eitiltí de thuras amach a chumhdaítear leis an gconradh aeriompair céanna. Thairis sin, níor cheart cead a bheith ag aeriompróirí aon táille a ghearradh ar phaisinéirí ar na forais nach ndeachaigh siad ar cheann amháin nó níos mó de na heitiltí ar an turas amach.

([6]) Breithiúnas ón gCúirt (an tOchtú Dlísheomra) an 31 Bealtaine 2018, *Claudia Wegener* v *Royal Air Maroc SA*, Cás C-537/17, ECLI:EU:C:2018:361.

([7]) Breithiúnas ón gCúirt (an Tríú Dlísheomra) an 4 Deireadh Fómhair 2012, *Finnair Oyj* v *Timy Lassooy*, Cás C-22/11, ECLI:EU:C:2012:604.

(14) I láthair na huaire, gearrtar táillí riaracháin pionósacha ar phaisinéirí uaireanta as botúin litrithe ina n-ainmneacha a cheartú. Ba cheart ceartuithe réasúnta ar bhotúin áirithinte, nó athruithe riaracháin, a sholáthar saor in aisce agus níor cheart neamhréireacht idir an t-ainm san áirithint agus ainm ceartaithe an phaisinéara a bheith ina foras le bordáil a dhiúltú ar choinníoll nach mbeadh sé mar thoradh ar an gceartú nó ar an athrú a iarrtar go ndéanfaí am eitilte, dáta, cúrsa taistil nó an paisinéir féin a athrú.

(15) I gcás cealú, ba cheart é a bheith faoin bpaisinéir seachas faoin aeriompróir an rogha a dhéanamh idir aisíocaíocht a fháil, leanúint den turas trí athródú nó an turas a dhéanamh ar dháta níos déanaí. I gcásanna áirithe, d'fhéadfadh sé gurbh fhearr le paisinéirí aisíocaíocht nó cúiteamh a fháil i bhfoirm dearbháin. Chun solúbthacht d'aeriompróirí agus rogha do thomhaltóirí a mhéadú do phaisinéirí, i gcás ina dtarlaíonn cur isteach as a n-eascraíonn ceart paisinéara chun aisíocaíochta nó cúitimh, ba cheart an ceart a bheith ag an bpaisinéir rogha a dhéanamh, tar éis toiliú sainráite a thabhairt ar mheán marthanach, glacadh leis an aisíocaíocht nó leis an gcúiteamh sin i bhfoirm dearbháin ar luach a chomhfhreagraíonn ar a laghad do mhéid na haisíocaíochta nó an chúitimh atá dlite. Ba cheart an rogha maidir le dearbhán a thaispeáint go soiléir agus ar comhchéim le roghanna eile maidir le haisíocaíocht agus cúiteamh. Mura mbeidh an dearbhán fuascailte nó fuascailte ina iomláine ag deireadh a thréimhse bailíochta, ba cheart don aeriompróir méid an dearbháin atá fágtha a aisíoc ina iomláine go huathoibríoch.

(16) Ba cheart do chomhlachtaí bainistithe aerfoirt ag aerfoirt ag a bhfuil méid iomlán tráchta paisinéirí bliantúil ar mó é ná 4 mhilliún paisinéir ar feadh 3 bliana as a chéile ar a laghad, agus do sholáthraithe seirbhísí bunriachtanacha aerfoirt, go háirithe aeriompróirí agus soláthróirí seirbhísí láimhseála ar an talamh, oibriú i gcomhar le chéile chun íoslaghdú a dhéanamh ar an tionchar a bheadh ag eitiltí a gcuirtear isteach orthu roinnt mhaith uaireanta ar phaisinéirí. Chuige sin, ba cheart do chomhlachtaí bainistithe aerfoirt pleananna teagmhasacha a ullmhú le haghaidh na gcásanna sin agus ba cheart dóibh na pleananna teagmhasacha sin a fhorbairt le Coiste na nÚsáideoirí Aerfoirt agus le soláthraithe seirbhísí bunriachtanacha aerfoirt eile, lena n-áirítear soláthraithe cúnaimh speisialta do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Ba cheart do chomhlachtaí forfheidhmithe náisiúnta faireachán a dhéanamh ar chomhlíontacht chomhlacht bainistithe an aerfoirt maidir le pleananna teagmhasacha. Ag aerfoirt ar lú an méid iomlán tráchta paisinéirí bliantúil iontu ná 4 mhilliún paisinéir ar feadh 3 bliana as a chéile ar a laghad, ba cheart do chomhlacht bainistithe an aerfoirt gach iarracht réasúnta a dhéanamh chun comhordú a dhéanamh le húsáideoirí an aerfoirt, agus chun socruithe a dhéanamh leo, i gcásanna ina bhféadfadh fuireach a bheith ar líon suntasach paisinéirí agus chun na paisinéirí a bhfuil fuireach orthu a choimeád ar an eolas.

(17) Ba cheart a áireamh go sainráite i Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 go bhfuil an ceart chun cúitimh ag paisinéirí atá ag déileáil le moilleanna fada, i gcomhréir leis an mbreithiúnas ón gCúirt Bhreithiúnais i gCásanna uamtha C-402/07 (*Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon agus Alana Sturgeon* v *Condor Flugdienst GmbH*) agus C-432/07 (*Stefan Böck agus Cornelia Lepuschitz* v *Air France SA*) ([8]), lena gcuimsítear tairseach trí uair an chloig do gach paisinéir agus forálacha spriocdhírithe d'eitiltí cianaistir lasmuigh den Aontas lena ndreasaítear na haeriompróirí a áirithiú go mbaineann paisinéirí a amach a gceann scríbe deiridh go pras.

(18) Ba cheart moilleanna ar theacht isteach a ríomh ón am sceidealaithe teachta ag an gceann scríbe deiridh mar a léirítear ar thicéad an phaisinéara. Is amhlaidh atá go háirithe i gcás, mar shampla, inar éirigh an t-aerárthach de thalamh ach a raibh air filleadh ar an aerfort imeachta ina dhiaidh sin agus inar éirigh sé de thalamh arís ag tráth níos déanaí. I gcás athródaithe trí mhodh iompair eile, ba cheart am teacht isteach iarbhír an phaisinéara chuig a cheann scríbe deiridh nó a ceann scríbe deiridh a úsáid chun an mhoill ar theacht isteach a ríomh, gan beann ar an modh iompair a úsáidtear. I gcás ina gcuirfear moill ar eitilt nó ina ndéanfar í a athsceidealú níos déanaí ná 14 lá féilire roimh an dáta imeachta a shonraítear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth na háirithinte, ba cheart an mhoill ar theacht isteach a ríomh ón am teacht isteach sceidealaithe a shonraítear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth na háirithinte. I gcásanna ina ndéanfar an eitilt a athsceidealú 14 lá féilire ar a laghad roimh an dáta imeachta a shonraítear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth na háirithinte, nó, má dhéantar í a athsceidealú tar éis an ama sin, i gcás inar ghlac an paisinéir eitilt a athsceidealaíodh go ham níos luaithe, ba cheart an mhoill ar theacht isteach a ríomh ón am teacht isteach sceidealaithe a shonraítear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth an athsceidealaithe. I gcás ina ndéantar paisinéirí a athródú tar éis cur isteach ar eitilt, maidir leis an eitilt athródaithe, ba cheart moilleanna ar theacht isteach a ríomh ón am teacht isteach sceidealaithe a léirítear ar an ticéad a eisíodh don eitilt athródaithe.

([8]) Breithiúnas ón gCúirt (an Ceathrú Dlísheomra) an 19 Samhain 2009, *Christopher Sturgeon, Gabriel Sturgeon agus Alana Sturgeon* v *Condor Flugdienst GmbH* (C-402/07), agus *Stefan Böck agus Cornelia Lepuschitz* v *Air France SA* (C-432/07), Cásanna Uamtha C-402/07 agus C-432/07, ECLI:EU:C:2009:716.

(19) Trí fhoráil a dhéanamh do thrédhearcacht níos fearr maidir le feidhmíocht chomhshaoil seirbhísí iompair, is féidir tuilleadh faisnéise a thabhairt do chustaiméirí agus a roghanna féin á ndéanamh acu. Tá an Lipéad Astaíochtaí Eitilte arna bhunú de bhun Airteagal 14 de Rialachán (AE) 2023/2405 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([9]) ar fáil do na haeriompróirí chun faisnéis chruinn oibiachtúil maidir leis na hastaíochtaí gás ceaptha teasa a bhaineann leis na haersheirbhísí a fheidhmíonn siad a thaispeáint ar a suíomhanna gréasáin agus ar thicéid, i bhformáid atá inrochtana go héasca ar bhealach inchomparáide.

(20) Chun deimhneacht dhlíthiúil a áirithiú, ba cheart a dhearbhú go sainráite i Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 go bhfuil tionchar comhchosúil ar phaisinéirí ag athruithe ar sceidil eitiltí agus atá ag cealuithe nó moilleanna agus, dá bhrí sin, ba cheart na cearta céanna a bheith i gceist sa dá chás.

(21) Maidir le paisinéirí a chailleann nasceitilt atá mar chuid de thuras mar thoradh ar chur isteach ar eitilt roimhe sin, ba cheart cúnamh cuí a thabhairt dóibh agus iad ag fanacht ar athródú. I gcásanna den sórt sin, i gcomhréir le prionsabal na córa comhionainne agus le breithiúnas na Cúirte Breithiúnais i gCás C-11/11 (*Air France* v *Folkerts*) ([10]), ba cheart paisinéirí a bheith i dteideal cúitimh ar cheann scríbe deiridh a n-eitilte malartaí nó a n-iompair mhalartaigh a bhaint amach, ar bhonn comhchosúil le paisinéirí ar cuireadh isteach ar a n-eitiltí díreacha.

(22) Tráth a chuirtear na ticéid in áirithe agus sula gceannaítear iad, ba cheart d'aeriompróirí, nó, i gcás inarb iomchuí, do na hidirghabhálaithe, a chur in iúl do na paisinéirí go soiléir an gcumhdófaí a bpleananna taistil le conradh aeriompair aonair agus eolas a thabhairt dóibh faoina gcearta faoi Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, go háirithe maidir le nasceitiltí a chailltear.

(23) Chun cosaint do phaisinéirí a fheabhsú, ba cheart a shoiléiriú gur cheart do phaisinéirí, ar cuireadh moill orthu, tairbhe a bhaint as cearta chun cúnaimh agus chun cúitimh gan beann ar iad a bheith ag fanacht i gcríochfort an aerfoirt nó a bheith suite ar bord an aerárthaigh cheana. Ós rud é nach mbeadh rochtain ag na paisinéirí deireanacha sin ar na seirbhísí atá ar fáil sa chríochfort, áfach, ba cheart a gcearta a athneartú maidir le riachtanais bhunúsacha agus maidir leis an gceart chun díbhordála. Ní fhéadfar teorainn a chur leis an gceart chun díbhordála ach amháin má tá cúiseanna ann a bhaineann le sábháilteacht, inimirce, rialú aerthráchta nó slándáil. Má tá aeriompróir ar tí paisinéirí a dhíbhordáil ach má chuireann údaráis rialaithe aerthráchta in iúl dó go bhfuil an eitilt údaraithe éirí de thalamh ar ball beag, ba cheart cead a bheith aige diúltú paisinéirí a dhíbhordáil.

(24) D'fhonn cur isteach agus tionscnamh iarrataí ar chúiteamh a éascú tar éis cur isteach ar eitilt, ba cheart d'aeriompróirí faisnéis a sholáthar do na paisinéirí go huathoibríoch agus go leictreonach maidir le ceart paisinéirí chun cúitimh agus treoracha soiléire maidir le conas iarraidh a chur isteach.

(25) I gcás ina roghnaíonn an paisinéir go ndéantar athródú a luaithe is féidir, is minic a chuireann an t-aeriompróir de choinníoll leis go mbeadh an t-athródú ag brath ar shuíocháin a bheith ar fáil ar a sheirbhísí féin, agus sa dóigh sin ní thugann sé dá phaisinéirí an rogha go ndéanfar athródú níos gasta trí bhíthin seirbhísí eile. Dá bhrí sin, ba cheart don aeriompróir roghanna eile a mholadh freisin maidir le hathródú, lena n-áirítear chuig aerfort malartach, trí bhealach eile, trí sheirbhísí aeriompróra eile nó trí mhodhanna iompair eile i gcás inar féidir leis sin dlús a chur leis an athródú. Ba cheart athródú malartach a bheith ag brath ar shuíocháin a bheith ar fáil. Ba cheart an t-athródú sin a bheith, faoi réir coinníollacha áirithe, ar chostas an aeriompróra agus ba cheart é a sholáthar faoi dhálaí iompair inchomparáide.

(26) Agus paisinéirí á n-athródú, ba cheart d'aeriompróirí féachaint lena áirithiú gur féidir le paisinéirí taisteal lena mbagáiste, lena n-áirítear bagáiste a seiceáladh isteach agus nár seiceáladh isteach. Ba cheart cead ón bpaisinéir a bheith ag aeriompróir leanúint ar aghaidh ar shlí eile más rud é go bhféadfadh srianta ar iompar bagáiste a bheith ina gcúis le tuilleadh moille ar phaisinéirí atá ag fanacht le hathródú, gan dochar do dhliteanas an aeriompróra i leith bagáiste paisinéirí arna rialú le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 agus leis an gCoinbhinsiún um Aontú Rialacha Áirithe maidir le hIompar Idirnáisiúnta d'Aer, arna chomhaontú in Montréal an 28 Bealtaine 1999 ('Coinbhinsiún Montréal').

([9]) Rialachán (AE) 2023/2405 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 18 Deireadh Fómhair 2023 maidir le cothrom na Féinne a áirithiú d'aeriompar inbhuanaithe (ReFuelEU Aviation) (IO L, 2023/2405, 31.10.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2405/oj).

([10]) Breithiúnas ón gCúirt (an Mór-Dhlísheomra) an 26 Feabhra 2013, *Air France* v *Heinz-Gerke Folkerts agus Luz-Tereza Folkerts*, Cás C-11/11, ECLI:EU:C:2013:106.

(27) D'fhéadfadh sé gur ar roinnt tosca agus ar na himthosca ar leith a bhraithfeadh sé cé acu atá nó nach bhfuil dálaí iompair inchomparáide. I gcás inar féidir agus i gcás nach mbeidh tuilleadh moille i gceist, níor cheart paisinéirí a íosghrádú chuig seirbhísí iompair d'aicme iompair níos ísle i gcomparáid leis an gceann ar an ticéad. Ba cheart athródú a thairiscint gan aon chostas breise don phaisinéir, fiú má dhéantar paisinéirí a athródú le haeriompróir eile nó ar mhodh iompair eile nó in aicme iompair níos airde nó ar tháille níos airde ná an táille a íocadh as an tseirbhís bhunaidh. Ba cheart iarrachtaí réasúnacha a dhéanamh chun naisc bhreise a sheachaint. Níor cheart daoine faoi mhíchumas ná daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a bheith faoi réir aon nasceitilt bhreise nuair a dhéantar iad a athródú, mura gcomhaontóidh an paisinéir a mhalairt. I gcás ina ndéantar paisinéirí a athródú, ba cheart an t-am taistil iomlán a bheith chomh gar is féidir le réasún d'am taistil sceidealaithe na heitilte bunaidh, agus na roghanna atá ar fáil ag an aerfort inar tharla an cur isteach á gcur san áireamh, agus ba cheart dóibh a bheith san aicme iompair chéanna nó níos airde más gá. Má tá roinnt eitiltí ar fáil lena mbaineann uainiú inchomparáide, ba cheart do phaisinéirí a bhfuil an ceart chun athródú acu glacadh leis an tairiscint athródaithe a rinne an t-aeriompróir, lena n-áirítear leis na haeriompróirí sin atá ag comhoibriú leis an aeriompróir oibriúcháin. Má sholáthraíonn an t-aeriompróir oibriúcháin athródú don phaisinéir faoi dhálaí iompair inchomparáide, ba cheart don phaisinéir glacadh leis an athródú sin. Má sholáthraíonn an t-aeriompróir oibriúcháin roghanna athródaithe don phaisinéir nach bhfuil faoi dhálaí iompair inchomparáide, ba cheart don phaisinéir a bheith in ann an t-athródú sin a dhiúltú. Ba cheart an ceart chun athródú, lena n-áirítear féin-athródú, a choinneáil. Más rud é gur cuireadh cúnamh do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe in áirithe i gcás na heitilte bunaidh, ba cheart an cúnamh sin a bheith ar fáil freisin ar an mbealach malartach i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([11]).

(28) I gcás cur isteach, agus i gcás nach gcomhlíonann aeriompróirí oibriúcháin a n-oibleagáidí chun cúnamh a thairiscint, ba cheart paisinéirí a bheith i dteideal a socruithe féin a dhéanamh. I gcásanna den sórt sin, ba cheart d'aeriompróirí oibriúcháin speansais atá riachtanach, réasúnach agus comhréireach le fad an ama feithimh a aisíoc le paisinéirí. Go háirithe, ba cheart costas sonrach sólaistí agus béilí ag suíomh an aerfoirt a chur san áireamh. Maidir le lóistín, ba cheart an suíomh ina bhfuil fuireach ar na paisinéirí, cibé acu a tharlaíonn nó nach dtarlaíonn an cur isteach le linn buaicthréimhse, agus méadú ar an bpraghas mar gheall ar áirithintí ag an nóiméad deireanach a chur san áireamh agus measúnú á dhéanamh i dtaobh an bhfuil na speansais riachtanach, réasúnach agus comhréireach.

(29) I gcás inar chuir paisinéir an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas faoina rogha leanúint dá thuras nó dá turas, agus murar thairg an t-aeriompróir oibriúcháin athródú laistigh de thrí uair an chloig, ba cheart an ceart a bheith ag an bpaisinéir a athródú nó a hathródú féin a shocrú faoi dhálaí iompair inchomparáide chun a cheann scríbe deiridh nó a ceann scríbe deiridh a bhaint amach gan a thuilleadh moille. Mar sin féin, ba cheart don phaisinéir leanúint de bheith i dteideal athródaithe ón aeriompróir oibriúcháin go dtí go gcuirfidh an paisinéir an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas faoina chinneadh nó faoina cinneadh a athródú nó a hathródú féin a shocrú. Agus a n-athródú féin á shocrú acu, ba cheart do phaisinéirí teorainn a chur leis na speansais go dtí an méid is gá, is réasúnach agus is iomchuí.

(30) Ba cheart d'aeriompróir oibriúcháin a bheith in ann cúnamh a theorannú nó a dhiúltú dá gcuirfeadh soláthar an chúnaimh féin moill bhreise ar phaisinéirí atá ag fanacht le heitilt mhoillithe nó le hathródú. Má chuirtear moill ar eitilt déanach sa tráthnóna ach más féidir a bheith ag súil leis go n-imeoidh sí laistigh de thréimhse ghearr ama agus dá bhféadfadh moill i bhfad níos faide a bheith mar thoradh ar phaisinéirí a aistriú chuig óstáin agus iad a thabhairt ar ais chuig an aerfort i lár na hoíche, ba cheart cead a bheith ag an aeriompróir oibriúcháin diúltú lóistín in óstán agus aistrithe comhfhreagracha a sholáthar. Ar an gcaoi chéanna, má tá aeriompróir ar tí bia agus deochanna a sholáthar ach má chuirtear in iúl dó go bhfuil an eitilt réidh le haghaidh bordála, ba cheart cead a bheith aige diúltú cúnamh den sórt sin a sholáthar. Cé is moite de na cásanna sin, níor cheart don aeriompróir oibriúcháin a bheith in ann cúnamh a theorannú nó a dhiúltú ach amháin i gcásanna fíoreisceachtúla, ós rud é gur cheart gach iarracht a dhéanamh an mhíchaoithiúlacht a fhulaingíonn paisinéirí a laghdú.

([11]) Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Iúil 2006 maidir leis na cearta atá ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus iad ag taisteal d'aer (IO L 204, 26.7.2006, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj).

(31) Ba cheart d'aeriompróirí cúnamh a thairiscint do phaisinéirí ón am sceidealaithe imeachta go dtí am imeachta a n-eitilte nó a n-iompair mhalartaigh. I láthair na huaire, tá aeriompróirí faoi dhliteanas neamhtheoranta as lóistín a chur ar fáil dá bpaisinéirí i gcás ina maireann na himthosca urghnácha tréimhse fhada ama. D'fhéadfadh an éiginnteacht sin mar aon le heaspa teorann intuartha ama cobhsaíocht airgeadais aeriompróra a chur i mbaol, agus d'fhéadfadh éifeachtaí diúltacha a bheith aige sin ar phaisinéirí ó thaobh nascachta de. Dá bhrí sin, ba cheart d'aeriompróir a bheith in ann soláthar an lóistín a theorannú do thrí oíche. Ina theannta sin, le pleanáil theagmhasach agus luath-athródú, ba cheart an baol go mbeadh fuireach ar phaisinéirí ar feadh i bhfad a laghdú.

(32) Maidir le paisinéirí a bhfuil riachtanais shonracha acu amhail daoine faoi mhíchumas, daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, mionaoisigh neamhthionlactha, naíonáin, mná torracha agus, ar bhonn imréiteach leighis, daoine a bhfuil cúnamh leighis sonrach de dhíth orthu, d'fhéadfadh sé gur gá don aeriompróir oibriúcháin aire ar leith a thabhairt dóibh, mura ndiúltaítear cead bordála do na daoine sin ar chúiseanna sábháilteachta. Go háirithe, d'fhéadfadh sé a bheith níos deacra lóistín a shocrú do gach ceann de na catagóirí paisinéirí sin nuair a chuirtear isteach ar eitiltí. Dá bhrí sin, níor cheart feidhm a bheith ag aon teorainneacha ar an gceart chun lóistín a fháil i gcás imthosca urghnácha maidir leis na catagóirí paisinéirí sin ar choinníoll go gcuirtear an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas faoina gcás. Cé gur gá d'aeriompróirí a bheith ar an eolas go bhfuil na paisinéirí sin i láthair ar eitilt nó ar nasceitilt, ba cheart cruthú aon cheanglas neamhriachtanacha nó díréireacha maidir le fógra a thabhairt a sheachaint. I gcás naíonán, cuirtear an t-aeriompróir ar an eolas go córasach go bhfuil siad ar bord toisc go soláthraítear a ndáta breithe tráth na háirithinte. I gcás mionaoisigh neamhthionlactha, cuirtear an t-aeriompróir ar an eolas gach uair go bhfuil siad ar bord nuair a thugtar i gcrích an comhaontú maidir le cúram idir an t-aeriompróir agus caomhnóir an mhionaoisigh. I gcás daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, cuirtear an t-aeriompróir ar an eolas go bhfuil siad ar bord mar thoradh ar an bhfógra de bhun Airteagal 6 de Rialachán 1107/2006. In éagmais fógra den sórt sin, agus i gcás mná torracha, ba cheart cás ar leith an phaisinéara a chur san áireamh sa chaoi a gcuirtear an t-aeriompróir ar an eolas agus san am a chuirtear an t-aeriompróir ar an eolas, ós rud é go bhféadfadh sé nach gcuirfeadh an paisinéir a chás ar leith in iúl ach amháin nuair a chuirfear an paisinéir ar an eolas faoin gcur isteach ar a dhéanaí. I gcás paisinéirí a bhfuil cúnamh sonrach liachta de dhíth orthu, má nocht na paisinéirí sin a riocht sláinte don aeriompróir roimh an eitilt chun cead liachta eitilte a fháil, cuirtear an t-aeriompróir ar an eolas faoina gcás agus é ag glacadh le hiompar na ndaoine sin. Ba cheart d'aeriompróirí a áirithiú gur féidir leis na paisinéirí an fhaisnéis uile is gá le haghaidh fógraí den sórt sin de bhun Airteagal 6 de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 a tharchur go héasca.

(33) Tá feidhm freisin ag Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 maidir le paisinéirí a bhfuil an t-aeriompar curtha in áirithe acu mar chuid de thaisteal láneagraithe. Is é is aidhm don Rialachán leasaitheach seo feabhas breise a chur ar an gcomhleanúnachas idir Treoir (AE) 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([12]) agus Rialachán (CE) Uimh. 261/2004. Chuige sin, ba cheart paisinéirí a bheith in ann a roghnú cén ceann den dá ghníomh dlí sin ar dá bhun a ndéanfaidh siad a n-éilimh agus, i gcás inarb iomchuí, éilimh a dhéanamh faoin dá ghníomh dlí. Féadfaidh paisinéir a bhfuil aeriompar curtha in áirithe aige nó aici mar chuid de thaisteal láneagraithe éilimh a dhéanamh de bhun an dá ghníomh dlí i gcás, mar shampla, ina bhfuair an paisinéir cúiteamh ón aeriompróir as eitilt ar cuireadh moill uirthi, ach ina bhfuil sé nó sí i dteideal laghdú ar an bpraghas nó cúiteamh a dheonóidh an t-eagraí as seirbhísí sonracha, amhail lóistín in óstán, béilí, turais nó imeachtaí eile, a cailleadh mar thoradh ar an eitilt ar cuireadh moill uirthi. Mar sin féin, níor cheart cead a bheith ag paisinéirí cearta a charnadh a mhéid a chosnaíonn an cúiteamh nó an laghdú praghais ábhartha a dheonaítear de bhun an dá ghníomh dlí an leas céanna nó a mhéid atá an cuspóir céanna acu. Má thugann paisinéirí a n-éileamh isteach leis an aeriompróir, ba cheart don aeriompróir méid iomlán an chúitimh atá dlite i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 a íoc. Má dhéanann paisinéirí éileamh de bhun Threoir (AE) 2015/2302, ba cheart an cúiteamh a íocann an t-aeriompróir a asbhaint ó íocaíochtaí atá dlite i gcomhréir le Treoir (AE) 2015/2302 a mhéid a chosnaíonn na cearta foluiteacha an leas céanna nó a mhéid atá an cuspóir céanna acu.

([12]) Treoir (AE) 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Samhain 2015 maidir le taisteal láneagraithe agus socruithe taistil gaolmhara, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus Treoir 2011/83/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoir 90/314/CEE ón gComhairle (IO L, 326, 11.12.2015, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj).

(34) Ní na haeriompróirí amháin atá freagrach as na cúiseanna le leibhéal reatha na moilleanna agus na n-eitiltí a chuirtear ar ceal san Aontas. Chun gach gníomhaí i slabhra na heitlíochta a spreagadh chun réitigh éifeachtúla agus thráthúla a lorg chun an chiotaí a dhéanann moilleanna agus cealuithe do phaisinéirí a íoslaghdú, níor cheart do Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 srian a chur leis an gceart atá ag aeriompróirí sásamh a lorg ó aon tríú páirtí ag a raibh baint leis an teagmhas ar gá cúiteamh a íoc nó oibleagáidí eile a chomhlíonadh ina leith.

(35) Le Rialachán (CE) Uimh. 2111/2005 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([13]), cuirtear de cheangal ar an gconraitheoir aeriompair an paisinéir a chur ar an eolas faoi chéannacht an aeriompróra oibriúcháin agus, le Treoir 93/13/CEE ón gComhairle ([14]), cuirtear de cheangal ar an díoltóir nó an soláthróir faisnéis a sholáthar don tomhaltóir faoi théarmaí agus coinníollacha an chonartha. Ba cheart paisinéirí a chur ar an eolas ar dhóigh níos mionsonraithe faoina gcearta i gcásanna ina gcuirtear isteach ar eitilt, agus ba cheart faisnéis leordhóthanach a thabhairt dóibh freisin faoin gcúis ar cuireadh isteach ar an eitilt, a luaithe a bheidh an fhaisnéis sin ar fáil. Ba cheart don aeriompróir nó don idirghabhálaí an fhaisnéis sin a sholáthar ar a laghad i bhformáid inrochtana agus, i gcás inarb iomchuí, trí 'bhrúfhógraí', mar a thugtar orthu, ó fheidhmchláir mhóibíleacha nó ar mhodhanna digiteacha eile. Ba cheart don aeriompróir oibriúcháin an fhaisnéis sin a sholáthar freisin.

(36) Nuair a roghnaíonn paisinéirí aisíocaíocht a fháil seachas athródú a dhéanamh, ba cheart iad a aisíoc go huathoibríoch, go tráthúil, gan oibleagáid a bheith orthu iarraidh shonrach a thíolacadh.

(37) Ba cheart don aeriompróir nó don idirghabhálaí faisnéis leordhóthanach a thabhairt do phaisinéirí faoi na nósanna imeachta ábhartha a bhaineann le hiarrataí ar chúiteamh agus gearáin a chur faoi bhráid aeriompróirí nó idirghabhálaithe agus ba cheart dóibh freagra a fháil ó na haeriompróirí nó na hidirghabhálaithe go tráthúil.

(38) Ba cheart an rogha a bheith ag paisinéirí freisin díospóidí aonair a chur faoi bhráid comhlacht nó comhlachtaí atá freagrach as díospóidí a réiteach lasmuigh den chúirt tar éis gearáin a dhéanamh leis an aeriompróir. Mar sin féin, ós rud é gur ceart bunúsach é an ceart chun leigheas éifeachtach a fháil os comhair binse atá aitheanta faoi Airteagal 47 de Chairt um Chearta Bunúsacha an Aontais Eorpaigh, níor cheart do na bearta sin rochtain paisinéirí ar an gcúirt a chosc ná bac a chur léi.

(39) Chun a chur ar chumas paisinéirí a gcearta maidir le hiarrataí, gearáin agus díospóidí aonair a fheidhmiú, ba cheart do phaisinéirí a bheith in ann iarratas a dhéanamh go díreach agus go pearsanta leis na haeriompróirí, na hidirghabhálaithe, nó na comhlachtaí ábhartha i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, ar bhealach soiléir agus inrochtana.

(40) Ag féachaint do Choinbhinsiún na Náisiún Aontaithe ar Chearta Daoine faoi Mhíchumas ([15]), agus chun a áirithiú go ndéanfar an damáiste do threalamh soghluaisteachta, scriosadh nó cailliúint trealaimh soghluaisteachta, gortú do mhadra cuidithe aitheanta nó bás madra chuidithe aitheanta a chúiteamh suas le costas iomlán a athsholáthair, ba cheart d'aeriompróirí an deis a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas agus do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, mar a shainmhínítear i Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006, dearbhú speisialta leasa sa seachadadh ag ceann scríbe ('an dearbhú speisialta leasa') a dhéanamh saor in aisce, lena gceadaítear dóibh, de bhun Choinbhinsiún Montréal, cúiteamh iomlán a lorg. Ba cheart d'aeriompróirí paisinéirí a chur ar an eolas faoin bhféidearthacht dearbhú leasa den sórt sin a dhéanamh agus faoi na cearta gaolmhara tráth na háirithinte.

([13]) Rialachán (CE) Uimh. 2111/2005 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 14 Nollaig 2005 maidir le liosta Comhphobail d'aeriompróirí a tharraingt suas a bheidh faoi réir toirmeasc ar a n-oibriú laistigh den Chomhphobal agus maidir le paisinéirí aeriompair a chur ar an eolas faoi chéannacht an aeriompróra oibriúcháin, agus lena n-aisghairtear Airteagal 9 de Threoir 2004/36/CE (IO L 344, 27.12.2005, lch. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2005/2111/oj).

([14]) Treoir 93/13/CEE ón gComhairle an 5 Aibreán 1993 maidir le téarmaí éagothroma i gconarthaí tomhaltóra (IO L 95, 21.4.1993, lch. 29, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1993/13/oj).

([15]) IO L 23, 27.1.2010, lch. 37, ELI: http://data.europa.eu/eli/dec/2010/48(1)/oj.

(41) I gcás ina gcaillteár an trealamh soghluaisteachta a seiceáladh isteach, ina scriostar é nó ina ndéantar damáiste dó, ba cheart daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a bheith i dteideal athsholáthar sealadach an trealaimh soghluaisteachta sin a fháil láithreach ón aeriompróir. Ós rud é nach féidir madraí cuidithe aitheanta a athsholáthar go héasca, ba cheart réitigh shealadacha eile a sholáthar i gcás ina gcaillteár madra cuidithe aitheanta, ina bhfaigheann sé bás nó ina ngortaítear é.

(42) Ní léir do phaisinéirí i gcónaí cén bagáiste is cead dóibh a thabhairt ar bord aerárthaigh, ó thaobh toisí, meáchain nó líon na n-earraí a cheadaítear. Chun a áirithiú go mbeidh eolas iomlán ag paisinéirí ar na lamháltais bhagáiste atá mar chuid dá dticéad, maidir le bagáiste a seiceáladh isteach agus bagáiste nár seiceáladh isteach araon, ba cheart d'aeriompróirí na lamháltais sin a chur in iúl go soiléir tráth na háirithinte agus ag an aerfort. Earraí pearsanta ar gné riachtanach iad d'iompar paisinéirí, tuigtear gur earraí fíor-riachtanacha iad na hearraí sin le linn an turais agus féadfar a áireamh leo pasanna agus doiciméid taistil eile, cógais riachtanacha, feistí pearsanta agus ábhair léitheoireachta chomh maith le bia agus deoch is iomchuí d'fhad na heitilte.

(43) Gan cur isteach ar an bhféidearthacht atá ag aeriompróirí agus idirghabhálaithe táillí aeir a thairiscint nach bhfuil píosa bagáiste láimhe san áireamh iontu, is iomchuí feasacht tomhaltóirí agus trédhearcacht praghsanna a ardú agus é mar chuspóir feabhas a chur ar an gcothrom iomaíochta ar fud an Aontais. Sa mhéid sin, ba cheart do phaisinéirí a bheith in ann comparáid níos éasca a dhéanamh idir táillí aeir lena n-áirítear bagáiste láimhe (mála tralaí). Ba cheart oibleagáid a thabhairt isteach chun ceangal a chur ar aeriompróirí, ar idirghabhálaithe agus ar innill mheiteachuardaigh an táille aeir, lena n-áirítear bagáiste láimhe, a thaispeáint mar réamhshocrú i gcónaí.

(44) Ba cheart soiléireacht níos fearr a thabhairt maidir le hiarrataí a bhaineann le hearra pearsanta nó bagáiste láimhe a bheith fágtha ar lár nó caillte i gcábán an aerárthaigh chun láimhseáil na n-iarrataí sin a éascú, rud a dhéanfadh próiseas cuíchóirithe a áirithiú agus aon ualach breise nó míchumarsáid do phaisinéirí a chosc.

(45) Ba cheart paisinéirí a chur ar an eolas tráth na háirithinte, faoi thoisí uasta agus meáchan uasta an bhagáiste is féidir leo a thabhairt isteach sa chábán. Gan dochar do phrionsabal na saoirse praghsála, de bhun Airteagal 22 de Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([16]), ba cheart d'iompróirí polasaí réasúnta maidir le toisí bagáiste láimhe a leagan síos lena gceadaítear do phaisinéirí píosa bagáiste láimhe a thabhairt isteach sa chábán faoi réir thoilleadh chabán an aerárthaigh, ar choinníoll go gcomhlíonann an bagáiste láimhe na ceanglais oibríochtúla, sábháilteachta agus slándála is infheidhme. I bhfianaise éagsúlacht pholasaithe na n-aeriompróirí, is iomchuí, san athbhreithniú ar Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008, go measúnófaí a indéanta a bheadh sé rialacha íosta aonfhoirmeacha a bhunú maidir le bagáiste láimhe.

(46) Ba cheart foráil iomchuí a dhéanamh do phaisinéirí a roghnaíonn úsáid a bhaint as leagan de phas bordála arna eisiúint go digiteach a phriontálann siad féin nó a roghnaíonn cóip chlóite a iarraidh ar an aeriompróir oibriúcháin tar éis seiceáil isteach.

([16]) Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meán Fómhair 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna le haghaidh oibriú aersheirbhísí sa Chomhphobal (IO L 293, 31.10.2008, lch. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj).

(47) Is féidir uirlisí ceoil a bheith thar a bheith luachmhar ó thaobh airgid, ealaíne agus staire de. Thairis sin, is é atá in uirlisí ceoil uirlisí cheird na gceoltóirí a úsáidtear go tráthrialta chun cleachtadh agus léiriú a dhéanamh agus ní féidir iad a ionadú go héasca. Dá bhrí sin, ba cheart do phaisinéirí a bheith i dteideal uirlisí ceoil a iompar isteach sa chábán faoina bhfreagracht féin, ar choinníoll go n-urramaíonn na huirlisí sin rialacha maidir le toilleadh, sábháilteacht agus slándáil agus polasaí an aeriompróra maidir le lamháltas uasta bagáiste. Nuair a chomhlíontar ceanglais toillte, sábháilteachta agus slándála, ba cheart don aeriompróir féachaint le ligean do phaisinéirí uirlisí ceoil a iompar ar shuíocháin bhreise, ar choinníoll gur íocadh na táillí comhfhreagracha. I gcásanna den sórt sin, ba cheart na paisinéirí agus na huirlisí ceoil a bheith suite ar shuíocháin chóngaracha, agus ba cheart an uirlis cheoil a bheith suite ar shuíochán fuinneoige. I gcás nach féidir é sin a dhéanamh, ba cheart uirlisí ceoil a iompar, i gcás inar féidir, faoi na coinníollacha iomchuí in urrann lasta an aerárthaigh. Ba cheart, dá bhrí sin, Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 a leasú dá réir.

(48) I bhfianaise na sprioc-amanna gairide atá ann le gearán a dhéanamh maidir leis na cearta agus na hoibleagáidí a chumhdaítear le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97, ba cheart d'aeriompróirí an deis a thabhairt do phaisinéirí gearán a dhéanamh trí fhoirm ghearáin a sholáthar dóibh i bhformáidí atá inrochtana do dhaoine faoi mhíchumas agus daoine nach n-úsáideann uirlisí digiteacha. Ar a laghad, ba cheart d'aeriompróirí an fhoirm ghearáin a chur ar fáil ar fheidhmchláir mhóibíleacha na n-aeriompróirí agus ar a suíomhanna gréasáin. Ag aerfoirt ina bhfuil trácht tráchtála paisinéirí, ba cheart do chomhlachtaí bainistithe aerfoirt foirm choiteann a chur ar fáil do phaisinéirí ag limistéir seachadta bagáiste na n-aerfort. Ba cheart don Choimisiún gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh chun teimpléad a bhunú don fhoirm choiteann, rud ba cheart a chur ar chumas an phaisinéara gearán a chomhdú láithreach faoi bhagáiste a ndearnadh damáiste dó, ar cuireadh moill air nó a cailleadh.

(49) Rialaítear cúrsaí árachais le Rialachán (CE) Uimh. 785/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([17]) agus Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008.

(50) Is gá d'aeriompróirí na teorainneacha airgeadaíochta dá dtagraítear san Iarscríbhinn a ghabhann le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 a leasú go tráthrialta chun forbairtí eacnamaíocha a chur san áireamh, de réir an athbhreithnithe a dhéanann an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta (ICAO) de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal.

(51) Leagadh béim i dtuarascáil Draghi ar a thábhachtaí atá ról an iompair d'iomaíochas an Aontais. Tugadh achoimre inti freisin ar an mbaol go n-atreorófaí gnó, de dheasca rialacháin neamhshiméadracha, ó mhoil iompair san Aontas chuig moil i gcomharsanacht an Aontais. Níl feidhm ag Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 maidir le paisinéirí a imíonn ó aerfort atá suite i dtríú tír chuig aerfort atá suite i gcríoch Ballstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi ach amháin más aeriompróir de chuid an Aontais é aeriompróir oibriúcháin na heitilte lena mbaineann. Laistigh de 5 bliana ó chur i bhfeidhm Rialachán (CE) Uimh. 261/2004, ba cheart don Choimisiún measúnú a dhéanamh ar a indéanta atá sé athbhreithniú a dhéanamh ar raon feidhme an Rialacháin sin d'fhonn an leibhéal cosanta a thugtar do phaisinéirí agus an cothrom iomaíochta idir aeriompróirí de chuid an Aontais agus aeriompróirí tríú tír a fheabhsú a thuilleadh.

(52) I gcomhthéacs an athbhreithnithe ar Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008, ba cheart measúnú a dhéanamh i dtaobh ar cheart sásra a thabhairt isteach chun paisinéirí a chosaint i gcás dócmhainneacht aeriompróra.

(53) Bíonn cúinsí meitéareolaíocha an-dian sa Ghraonlainn agus is sainghné aici dlús daonra an-íseal agus iargúltacht na n-áiteanna a bhfuil daoine ina gcónaí iontu. Chun nascacht a áirithiú agus chun infhaighteacht eitiltí laistigh den Ghraonlainn a choinneáil ar bun, níor cheart eitiltí a oibrítear idir pointí sa Ghraonlainn a chumhdach leis na hoibleagáidí maidir le cúiteamh, lena n-áirítear i gcás ina bhfuil eitiltí den sórt sin mar chuid de thuras go críoch Ballstáit nó ó chríoch Ballstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi.

([17]) Rialachán (CE) Uimh. 785/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Aibreán 2004 maidir leis na ceanglais árachais a bhaineann le haeriompróirí agus le hoibreoirí aerárthaí (IO L 138, 30.4.2004, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/785/oj).

(54) Tá an Rialachán seo gan dochar do sheasamh Ríocht na Spáinne ina díospóid le Ríocht Aontaithe na Breataine Móire agus Thuaisceart Éireann maidir le ceannasacht ar an gcuing ina bhfuil aerfort Ghiobráltar suite. Ní choisctear le haon ní sa Rialachán seo é a chur i bhfeidhm amach anseo maidir leis an aerfort sin faoi théarmaí Comhaontaithe i ndáil le Giobráltar idir an tAontas Eorpach agus an Ríocht Aontaithe, ar thángthas air le comhaontú roimh ré ó Ríocht na Spáinne. I gcás ina bhfoirceannfaí an Comhaontú réamhluaite, níor cheart feidhm a bheith ag an Rialachán seo ach amháin maidir leis an aerfort atá suite i gcuing Ghiobráltar tar éis réiteach na díospóide sin a d'fhág go raibh Ríocht na Spáinne in ann cur i bhfeidhm an Rialacháin seo maidir leis an aerfort sin a áirithiú.

(55) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 a chur chun feidhme i ndáil le dearadh, ábhar agus teimpléad Lipéad an Aontais um Chearta Aerphaisinéirí agus módúlachtaí praiticiúla maidir le haisíocaíocht a bheidh le híoc ag comhlacht bainistithe an aerfoirt leis an aeriompróir oibriúcháin, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle ([18]).

(56) Chun coinníollacha aonfhoirmeacha a áirithiú maidir le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 a chur chun feidhme i ndáil leis an bhfoirm choiteann agus leis an bhfoirm don dearbhú speisialta leasa, ba cheart cumhachtaí cur chun feidhme a thabhairt don Choimisiún. Ba cheart na cumhachtaí sin a fheidhmiú i gcomhréir le Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

(57) Ós rud é nach féidir leis na Ballstáit cuspóirí an Rialacháin seo, eadhon cearta aerphaisinéirí a chosaint ar bhealach cóir cothrom, agus iomaíochas earnáil eitlíochta an Aontais á áirithiú agus nascacht á coinneáil ar bun do phaisinéirí san fhadtéarma, a ghnóthú go leordhóthanach agus, de bharr a fhairsinge, gur fearr is féidir iad a ghnóthú ar leibhéal an Aontais, féadfaidh an tAontas bearta a ghlacadh, i gcomhréir le prionsabal na coimhdeachta a leagtar amach in Airteagal 5 den Chonradh ar an Aontas Eorpach. I gcomhréir le prionsabal na comhréireachta a leagtar amach san Airteagal sin, ní théann an Rialachán seo thar a bhfuil riachtanach chun na cuspóirí sin a ghnóthú,

TAR ÉIS AN RIALACHÁN SEO A GHLACADH:

Airteagal 1

Leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 mar a leanas:

(1) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 1:

'*Airteagal 1*

Ábhar

Bunaítear leis an Rialachán seo, faoi na coinníollacha a shonraítear ann, cearta íosta d'aerphaisinéirí sna cásanna seo a leanas:

(a) diúltaítear cead bordála dóibh;

(b) cuirtear a n-eitilt ar ceal, tá moill uirthi nó déantar í a athsceidealú;

(c) cailleann siad nasceitilt;

(d) déantar iad a uasghrádú nó a íosghrádú.;'

([18]) Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).

(2) leasaítear Airteagal 2 mar a leanas:

(a) cuirtear an méid seo a leanas in ionad phointí (b) go (f):

'(b) ciallaíonn "aeriompróir oibriúcháin" aeriompróir a fheidhmíonn eitilt, nó a bhfuil sé ar intinn aige eitilt a fheidhmiú, faoi chonradh aeriompair le paisinéir nó ar son duine eile, cibé acu an duine dlítheanach nó duine nádúrtha atá i gceist, a bhfuil conradh aige nó aici leis an bpaisinéir sin, lena n-áirítear aeriompróir a úsáideann aerárthach de chuid aeriompróra eile, maille le foireann an aeriompróra eile sin nó dá huireasa, chun a chuid eitiltí a fheidhmiú;

(c) ciallaíonn "aeriompróir de chuid an Aontais" aeriompróir a bhfuil ceadúnas bailí oibriúcháin aige a dheonaigh Ballstát i gcomhréir le forálacha Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*);

(ca) ciallaíonn "comhlacht bainistithe aerfoirt" comhlacht bainistithe aerfoirt mar a shainmhínítear in Airteagal 2, pointe (2), de Threoir 2009/12/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (**);

(d) ciallaíonn "eagraí" duine mar a shainmhínítear in Airteagal 3, pointe (8), de Threoir (AE) 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (***);

(e) ciallaíonn "taisteal láneagraithe" meascán de sheirbhísí taistil mar a shainmhínítear in Airteagal 3, pointe (2), de Threoir (AE) 2015/2302;

(f) ciallaíonn "ticéad" fianaise bhailí, gan beann ar a foirm, go bhfuil conradh aeriompair ann;

(*) Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meán Fómhair 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna le haghaidh oibriú aersheirbhísí sa Chomhphobal (IO L 293, 31.10.2008, lch. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj).

(**) Treoir 2009/12/CE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2009 maidir le muirir aerfoirt (IO L 70, 14.3.2009, lch. 11, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2009/12/oj);

(***) Treoir (AE) 2015/2302 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 25 Samhain 2015 maidir le taisteal láneagraithe agus socruithe taistil gaolmhara, lena leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2006/2004 agus Treoir 2011/83/AE ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle agus lena n-aisghairtear Treoir 90/314/CEE ón gComhairle (IO L 326, 11.12.2015, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2015/2302/oj).';

(b) scriostar pointe (g);

(c) cuirtear an méid seo a leanas in ionad phointí (h) go (l):

'(h) ciallaíonn "ceann scríbe deiridh" ceann scríbe na heitilte nó ceann scríbe nasceitilt deiridh an turais;

(i) ciallaíonn "duine faoi mhíchumas" nó "duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe" aon duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe nuair a bhíonn córas iompair á úsáid aige nó aici de bharr aon mhíchumas coirp (míchumas céadfach nó gluaisluaile, buan nó sealadach), de bharr míchumais nó mallachair intleachta, de bharr aon chúis mhíchumais eile, nó de bharr aoise, agus ar gá aire iomchuí a thabhairt dó nó di agus an tseirbhís a chuirtear ar fáil do na paisinéirí uile a oiriúnú dá riachtanais speisialta;

(j) ciallaíonn "cead bordála a dhiúltú" diúltú paisinéirí a iompar ar eitilt, cé gur tháinig siad i láthair chun bordála faoi na coinníollacha a leagtar síos in Airteagal 4(1), nó i gcás inar cuireadh in iúl dóibh roimh ré go ndiúltófaí cead bordála dóibh in aghaidh a dtola, ach amháin i gcás ina bhfuil forais réasúnacha ann le cead bordála a dhiúltú dóibh, amhail an tsláinte, an tsábháilteacht, an tslándáil nó doiciméadacht taistil neamh-leordhóthanach;

(k) ciallaíonn “duine deonach” paisinéir a tháinig i láthair chun bordála faoi na coinníollacha a leagtar síos in Airteagal 4(1) agus a fhreagraíonn go dearfach ar ghlao an aeriompróra oibriúcháin ar phaisinéirí atá toilteanach gan an t-aerárthach le haghaidh a n-eitilte a bhordáil mar mhalairt ar shochair;

(l) ciallaíonn “cealú” nach n-oibrítear eitilt a bhí beartaithe roimhe sin agus a raibh conradh aeriompair eisithe lena haghaidh, agus áirítear leis na cásanna seo a leanas:

(i) d’éirigh an t-aerárthach de thalamh ach, ar chúis éigin, rinneadh é a atreorú chuig aerfort eile nach é an t-aerfort teacht isteach a luaitear ar an ticéad é, nó d’fhill an t-aerárthach ar an aerfort imeachta, agus ní raibh sé in ann leanúint ar aghaidh chuig an aerfort teacht isteach a luaitear ar an ticéad, nó

(ii) eisíodh ticéad le haghaidh eitilte do phaisinéir agus tá an t-am imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara tugtha níos mó ná aon uair an chloig chun tosaigh;’;

(d) cuirtear isteach na pointí seo a leanas:

‘(m) ciallaíonn “tríú tír” aon tír nó cuid de chríoch Ballstáit nach bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi;

(n) ciallaíonn “moill ar imeacht” an difríocht ama idir an t-am imeachta sceidealaithe a luaitear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh tráth na háirithinte agus am imeachta iarbhír na heitilte, ach amháin:

(i) i gcás ina ndearnadh eitilt a athsceidealú 14 lá féilire ar a laghad roimh an dáta imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh tráth na háirithinte, nó, tar éis na tréimhse ama sin, ina ndearnadh í a athsceidealú go ham níos luaithe, agus sa chás sin ciallaíonn “moill ar imeacht” an difríocht ama idir an t-am imeachta sceidealaithe a luaitear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth an athsceidealaithe agus am imeachta iarbhír na heitilte athsceidealaithe;

(ii) i gcás ina n-athródaítear paisinéir tar éis cur isteach, a mhéid a bhaineann leis an eitilt athródaithe, agus sa chás sin ciallaíonn “moill ar imeacht” an difríocht ama idir an t-am imeachta sceidealaithe a luaitear ar na ticéid arna n-eisiúint don eitilt athródaithe agus am imeachta iarbhír na heitilte athródaithe;

(o) ciallaíonn “moill ar theacht isteach” an difríocht ama idir am teacht isteach sceidealaithe na heitilte a luaitear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh tráth na háirithinte agus am teacht isteach iarbhír na heitilte, ach amháin:

(i) i gcás ina ndearnadh eitilt a athsceidealú 14 lá féilire ar a laghad roimh an dáta imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth na háirithinte, nó, tar éis na tréimhse ama sin, i gcás ina ndeachaigh an paisinéir ar eitilt a athsceidealaíodh go ham níos luaithe, agus sa chás sin ciallaíonn “moill ar imeacht” an difríocht ama idir an t-am teacht isteach sceidealaithe a luaitear ar thicéad an phaisinéara mar a eisíodh é tráth an athsceidealaithe agus am imeachta iarbhír na heitilte athsceidealaithe;

(ii) i gcás ina n-athródaítear paisinéirí tar éis cur isteach, a mhéid a bhaineann leis an eitilt athródaithe, agus sa chás sin ciallaíonn “moill ar imeacht” an difríocht ama idir an t-am teacht isteach sceidealaithe a luaitear ar na ticéid arna n-eisiúint don eitilt athródaithe agus am imeachta iarbhír na heitilte athródaithe;

(p) ciallaíonn “aicme iompair” cuid de chábán paisinéirí an aerárthaigh ina bhfuil cód sonrach a léirítear sa chonradh aeriompair nó meascán eilimintí amhail suíocháin éagsúla, cumraíocht suíochán dhifriúil agus difríochtaí eile sa tseirbhís, amhail lónadóireacht shonrach, a chuirtear ar fáil do phaisinéirí i gcomparáid leis an méid a chuirtear ar fáil do phaisinéirí i gcodanna eile den chábán;

(q) ciallaíonn “conradh aeriompair” conradh iompair arna thabhairt i gcrích idir aeriompróir nó a ghníomhaire údaraithe agus paisinéir nó paisinéirí, chun eitilt amháin nó níos mó a sholáthar;

(r) ciallaíonn “imthosca urghnácha” teagmhais nach dtarlaíonn, de bharr a gcineáil nó a dtionscnaimh, le linn ghnáthfheidhmiú ghníomhaíocht an aeriompróra lena mbaineann agus nach bhfuil neart iarbhír ag an aeriompróir sin orthu;

(s) ciallaíonn “eitilt” oibríocht aeriompair arna hoibriú ag aerárthach aonair idir dhá aerfort mar a shonraítear ar an ticéad trí chúrsa taistil réamhshocraithe, sceideal agus uimhir aitheantais aonair, gan beann ar cé acu a dhéantar nó nach ndéantar stopanna eatramhacha go heisiach chun críocha teicniúla agus oibríochtúla;

(t) ciallaíonn “nasceitilt” eitilt atá beartaithe, mar chuid de thuras, chun a chur ar chumas an phaisinéara imeacht ó phointe tosaigh an imeachta agus teacht isteach ar phointe idirthurais chun imeacht ansin ar eitilt eile, nó eitilt atá beartaithe chun a chur ar chumas an phaisinéara imeacht ó phointe idirthurais chun a chur ar chumas an phaisinéara pointe idirthurais eile nó ceann scríbe deiridh an phaisinéara a bhaint amach;

(u) ciallaíonn “briseadh turais” stop a chuireann paisinéir d’aon ghnó le turas faoi chonradh aeriompair aonair, arna chomhaontú roimh ré ag an aeriompróir nó ag a ghníomhaire údaraithe, idir pointe tosaigh an imeachta agus an ceann scríbe deiridh, ar feadh tréimhse níos faide ná an tréimhse is gá chun idirthuras díreach a dhéanamh nó, nuair a bhítear ag athrú go heitilt eile, ar feadh tréimhse a leanann ar aghaidh de ghnáth go dtí am imeachta na chéad nasceitilte eile, lena n-áirítear go minic fanacht thar oíche;

(v) ciallaíonn “turas” eitilt nó nasceitiltí a iompraíonn an paisinéir ó phointe tosaigh an imeachta chuig ceann scríbe deiridh an phaisinéara i gcomhréir le conradh aeriompair aonair, agus is turais ar leithligh iad na heitiltí amach agus na heitiltí fillte;

(w) ciallaíonn “am imeachta” an t-am a fhágann an t-aerárthach an seastán imeachta, trí bheith brúite siar nó faoina chumhacht féin (am a fhágann an t-aerárthach na bloic);

(x) ciallaíonn “am teacht isteach” an t-am a bhaineann an t-aerárthach amach an seastán teacht isteach agus a chuirtear síos a choscáin pháirceála (am a shroicheann an t-aerárthach na bloic);

(y) ciallaíonn “moill ar an tarmac” tréimhse ama is faide ná 30 nóiméad ar lena linn a fhanann an t-aerárthach ar an talamh idir dúnadh dhoirse an aerárthaigh agus an t-am a éiríonn an t-aerárthach de thalamh, tráth imeachta, nó tréimhse ama is faide ná 30 nóiméad idir tuirlingt an aerárthaigh agus oscailt dhoirse an aerárthaigh, tráth teacht isteach;

(z) ciallaíonn “cur isteach” cead bordála a dhiúltú, cealú, moill ar imeacht, moill ar theacht isteach nó moill ar an tarmac;

(aa) ciallaíonn “oíche” an tréimhse idir meán oíche agus 06:00;

(ab) ciallaíonn “leanbh” duine faoi bhun 14 bliana d’aois amhail ó dháta imeachta na heitilte nó amhail ó dháta na chéad nasceitilte faoi chonradh aeriompair;

(ac) ciallaíonn “mionaoiseach neamhthionlactha” duine faoi bhun 18 mbliana d’aois amhail ó dháta imeachta na heitilte nó na chéad nasceitilte faoi chonradh aeriompair agus atá ag taisteal gan caomhnóir fásta, agus i gcás inar ghlac an t-aeriompróir freagracht as cúram an duine sin i gcomhréir lena rialacha foilsithe;

(ad) ciallaíonn “naíonán” duine faoi bhun 2 bhliain d’aois amhail ó dháta imeachta na heitilte nó ó dháta na chéad nasceitilte faoi chonradh aeriompair;

(ae) ciallaíonn “meán marthanach” aon ionstraim lena gcuirtear ar chumas an phaisinéara faisnéis a stóráil ar bhealach inrochtana lena húsáid amach anseo, go ceann tréimhse leordhóthanach chun críocha na faisnéise agus a fhágann gur féidir an fhaisnéis atá stóráilte a atáirgeadh gan í a athrú;

(af) ciallaíonn “formáid inrochtana” formáid lena dtugtar rochtain ar aon fhaisnéis ábhartha do dhuine faoi mhíchumas nó do dhuine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe, lena n-áirítear trí rochtain a thabhairt don duine sin ar bhealach atá chomh furasta agus compordach leis an rochtain a thugtar do dhuine gan mhallachar ná míchumas, agus a chomhlíonann na ceanglais inrochtaineachta a shainítear i gcomhréir leis an reachtaíocht is infheidhme, go háirithe Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*);

(ag) ciallaíonn “pointe tosaigh an imeachta” pointe imeachta na heitilte nó pointe imeachta na chéad nasceitilte de thuras.

(ah) ciallaíonn “earra pearsanta” píosa bagáiste nár seiceáladh isteach, a chomhlíonann ceanglais slándála agus sábháilteachta, agus ag a bhfuil uastoisí 40x30x15 cm nó ar an gcoinníoll go dtéann sé faoin suíochán os comhair an tsuíocháin ina bhfuil an paisinéir ina shuí nó ina suí;

(ai) ciallaíonn “bagáiste láimhe” píosa bagáiste nár seiceáladh isteach agus nach earra pearsanta é agus a chomhlíonann ceanglais slándála agus sábháilteachta.

(*) Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 i ndáil leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí (IO L 151, 7.6.2019, lch. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).’;

(3) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 3:

‘*Airteagal 3*

Raon feidhme

1. Beidh feidhm ag an Rialachán seo maidir leis an méid seo a leanas:

(a) paisinéirí atá ag imeacht ó aerfort atá suite i gcríoch Ballstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi;

(b) paisinéirí atá ag imeacht ó aerfort atá lonnaithe i dtríú tír chuig aerfort atá lonnaithe i gcríoch Bhallstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi, ach amháin má fuair siad sochair, cúiteamh agus cúnamh sa tríú tír sin atá coibhéiseach agus a chomhfhreagraíonn do chuspóir an Rialacháin seo, i gcás inarb aeriompróir de chuid an Aontais é aeriompróir oibriúcháin na heitilte lena mbaineann.

2. Beidh feidhm ag mír 1 ar an gcoinníoll gur fíor an méid seo a leanas i leith paisinéirí:

(a) tá ticéad acu don eitilt lena mbaineann; nó

(b) rinne aeriompróir nó idirghabhálaí iad a aistriú ón eitilt a raibh ticéad acu di go heitilt eile, is cuma cén chúis atá leis.

3. Ní bheidh feidhm ag an Rialachán seo maidir le paisinéirí atá ag taisteal saor in aisce nó ar tháille laghdaithe nach bhfuil ar fáil, go díreach nó go hindíreach, don phobal, seachas:

(a) paisinéirí a bhfuil ticéid acu arna n-eisiúint ag aeriompróir nó ag idirghabhálaí faoi chlár dílseachta do dhaoine a eitlíonn go minic nó faoi chlár tráchtála eile, a mbeidh feidhm ag an Rialachán seo ina iomláine maidir leo; agus

(b) naíonáin atá ag taisteal saor in aisce nó ar tháille laghdaithe nach bhfuil ar fáil, go díreach nó go hindíreach, don phobal, agus daoine atá ag taisteal saor in aisce nó ar tháille laghdaithe nach bhfuil ar fáil, go díreach nó go hindíreach, don phobal toisc go bhfuiltear ag tionlacan duine faoi mhíchumas nó duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe i gcomhréir leis na coinníollacha dá dtagraítear in Airteagal 4(2) de Rialachán (CÉ) Uimh. 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*), a mbeidh feidhm ag an Rialachán seo maidir leo, cé is moite d'Airteagal 7 den Rialachán seo.

4. Gan dochar d'Airteagal 8(2), an chéad fhomhír, pointe (e), ní bheidh feidhm ag an Rialachán seo ach maidir le paisinéirí arna n-iompar in aerárthach mótarthrealmhaithe ag a bhfuil sciatháin dhobhogtha.

5. Mura sonraítear a mhalairt, beidh an t-aeriompróir oibriúcháin freagrach as na hoibleagáidí de bhun an Rialacháin seo a chomhlíonadh.

6. Gan dochar d'Airteagal 12 den Rialachán seo, beidh feidhm ag an Rialachán seo freisin maidir le paisinéirí a iompraítear ar eitilt a chumhdaítear le conradh taistil láneagraithe mar a shainmhínítear in Airteagal 3, pointe (3), de Threoir (AE) 2015/2302, ach amháin má fhoirceanntar an conradh taistil láneagraithe sin nó má dhéantar difear dá fheidhmíocht ar chúiseanna seachas cur isteach ar an eitilt sin.

7. Ní bheidh feidhm ag Airteagal 7 den Rialachán seo, má tharlaíonn an cur isteach ar nasceitilt a imíonn ó aerfort sa Ghraonlainn agus a thagann isteach chuig aerfort sa Ghraonlainn.'

(*) Rialachán (CE) 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Iúil 2006 maidir leis na cearta atá ag daoine faoi mhíchumas agus ag daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus iad ag taisteal d'aer (IO L 204, 26.7.2006, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj).';

(4) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'*Airteagal 3a*

Lipéad an Aontais um Chearta Aerphaisinéirí

1. Bunaítear leis seo "Lipéad an Aontais um Chearta Aerphaisinéirí" (an "lipéad") a bheidh deonach.

2. Leis an lipéad, beifear in ann paisinéirí a chur ar an eolas go tapa faoi chur i bhfeidhm an Rialacháin seo maidir le turas chun comparáid agus rogha idir tairiscintí ticéad a éascú.

3. Féadfaidh aeriompróirí nó idirghabhálaithe, agus ticéid á dtairiscint acu do phaisinéirí le haghaidh turais a dhéanann aeriompróirí de chuid an Aontais laistigh de raon feidhme an Rialacháin seo, úsáid a bhaint as an lipéad.

4. Is ar bhonn deonach a úsáidfidh aeriompróir nó idirghabhálaí an lipéad, ach amháin i gcás ina gcuirfidh aeriompróir oibriúcháin de cheangal ar aeriompróir nó ar idirghabhálaí an lipéad a úsáid ar bhonn comhaontú tráchtála.

5. Ní thaispeánfar an lipéad ach amháin le linn gníomhaíochtaí díolacháin agus margaíochta atá in aice leis an tairiscint turais a dhéanann aeriompróir de chuid an Aontais a thagann faoi raon feidhme an Rialacháin seo nó nasctha go díreach leis. Agus iltairiscintí turais á dtaispeáint, beidh sé soiléir cén turas a bhfuil feidhm ag an lipéad maidir leis.

6. Toirmeascfar aon fhógraíocht bhréagach nó aon fhógraíocht mhíthreorach, nó úsáid aon lipéid nó aon lógó a d'fhéadfadh a chur ina luí ar dhaoine gurb é an lipéad atá i gceist.

7. Déanfaidh an Coimisiún úsáid an lipéid ag aeriompróirí nó ag idirghabhálaithe a chur chun cinn.

8. Chun cur chun feidhme aonfhoirmeach an Airteagail seo a áirithiú, déanfaidh an Coimisiún gníomhartha cur chun feidhme a ghlacadh faoin 23 Deireadh Fómhair 2027, lena leagtar síos forálacha mionsonraithe maidir le dearadh, ábhar agus teimpléad an lipéid a chuirtear ar fáil de bhun an Airteagail seo.

Glacfar na gníomhartha cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta comhairleach dá dtagraítear in Airteagal 16h(2).';

(5) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 4:

'*Airteagal 4*

Cead bordála a dhiúltú

1. Beidh feidhm ag an Airteagal seo maidir le paisinéirí a thagann i láthair chun bordála ag an ngeata, tar éis seiceáil isteach ar líne nó seiceáil isteach ag an aerfort a bheith déanta acu, mar a shonraítear agus ag an am arna chur in iúl roimh ré i scríbhinn (lena n-áirítear trí mheán leictreonach) ag an aeriompróir oibriúcháin, nó ag an idirghabhálaí, nó, mura sonraítear am bordála, tráth nach déanaí ná 45 nóiméad roimh an am imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara. Beidh feidhm ag an Airteagal seo freisin maidir le paisinéirí nach dtagann i láthair chun bordála nuair a cuireadh in iúl dóibh roimh ré go ndiúltófaí cead bordála dóibh in aghaidh a dtola.

2. Nuair a mheasann aeriompróir oibriúcháin go réasúnta go ndiúltóidh sé cead bordála do phaisinéirí ar eitilt, cuirfidh sé na paisinéirí lena mbaineann ar an eolas láithreach. An tráth céanna, sonróidh an t-aeriompróir oibriúcháin do na paisinéirí lena mbaineann a gcearta sonracha de bhun an Rialacháin seo is infheidhme maidir leis an gcás, go háirithe a mhéid a bhaineann leis an gceart chun cúitimh mar a leagtar amach in Airteagal 7, an ceart chun aisíocaíochta nó athródú i gcomhréir le hAirteagal 8 agus an ceart chun cúnaimh i gcomhréir le hAirteagal 9.

Iarrfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin ar dhaoine deonacha gan dul ar bord an aerárthaigh mar mhalairt ar shochair r shaorálaithe gan dul ar bord an aerárthaigh mar mhalairt ar shochair faoi choinníollacha atá le comhaontú idir gach duine deonach agus an t-aeriompróir oibriúcháin. Cuirfidh an t-aeriompróir oibriúcháin na daoine deonacha ar an eolas faoina gcearta i gcomhréir leis an Rialachán seo. Ní thiocfaidh an comhaontú le gach duine deonach maidir leis na sochair in ionad cheart an duine dheonaigh chun cúitimh mar a leagtar síos in Airteagal 7(1) ach amháin má fhormheasann an duine deonach é go sainráite ar mheán marthanach. In éagmais formheas den sórt sin, déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin a dhiúltaíonn cead bordála cúiteamh a thabhairt don duine deonach, gan moill mhíchuí agus ar a dhéanaí laistigh de 7 lá féilire ón gcead bordála a dhiúltú, i gcomhréir le hAirteagal 7(1).

3. Mura bhfuil an líon daoine deonacha a thagann chun cinn leordhóthanach chun ligean do na paisinéirí eile a bhfuil ticéid acu dul ar bord na heitilte, ansin, féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin cead bordála a dhiúltú do phaisinéirí in aghaidh a dtola, cé is moite de phaisinéirí dá dtagraítear in Airteagal 11.

4. An t-aeriompróir oibriúcháin a dhiúltaíonn cead bordála, soláthróidh sé láithreach do na paisinéirí lena mbaineann an fhaisnéis maidir le láimhseáil gearán i gcomhréir le hAirteagal 15a.

Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin a dhiúltaíonn cead bordála rogha idir aisíocaíocht agus athródú a thairiscint, gan moill mhíchuí, do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 8. De mhaolú ar Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a), nuair atá na paisinéirí ar diúltaíodh cead bordála dóibh i dteideal aisíocaíochta, deonófar í gan moill mhíchuí agus ar a dhéanaí laistigh de 7 lá féilire ó dhiúltú an cheada bordála.

Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin a dhiúltaíonn cead bordála cúnamh a thairiscint do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 9. De mhaolú ar Airteagal 9(1), pointe (a), deonófar sólaistí láithreach.

An t-aeriompróir oibriúcháin a dhiúltaíonn cead bordála do phaisinéirí in aghaidh a dtola, tabharfaidh sé cúiteamh do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 7(1), gan moill mhíchuí agus ar a dhéanaí laistigh de 7 lá féilire ón gcead bordála a dhiúltú.

5. Ní dhiúltófar cead bordála do phaisinéirí agus ní ghearrfar aon táille orthu ar an turas isteach, lena n-áirítear turas ina bhfuil nasceitiltí, ar na forais nár thóg siad an turas amach faoin gconradh aeriompair céanna.'

(6) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 5:

'*Airteagal 5*

Cealú

1. I gcás ina gcuirtear eitilt ar ceal, cuirfidh aeriompróir oibriúcháin na heitilte a cuireadh ar ceal na paisinéirí lena mbaineann ar an eolas láithreach. An tráth céanna, sonróidh an t-aeriompróir oibriúcháin do na paisinéirí lena mbaineann a gcearta sonracha faoin Rialachán seo is infheidhme maidir leis an gcás, go háirithe a mhéid a bhaineann le haisíocaíocht nó athródú faoi Airteagal 8 agus cúnamh faoi Airteagal 9, chomh maith leis an bhfaisnéis faoin bpróiseas chun cúiteamh a iarraidh a leagtar amach in Airteagal 7 agus faoi láimhseáil gearán faoi Airteagal 15a.

Sonróidh an t-aeriompróir oibriúcháin, gan moill mhíchuí, do na paisinéirí lena mbaineann an chúis a bhí leis an gcealú.

2. Déanfaidh aeriompróir oibriúcháin na heitilte a cuireadh ar ceal rogha idir aisíocaíocht agus athródú a thairiscint, gan moill mhíchuí, do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 8.

3. Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin cúnamh a thairiscint do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 9.

4. Beidh sé de cheart ag paisinéirí cúiteamh a fháil, arna iarraidh sin, ó aeriompróir oibriúcháin na heitilte a cuireadh ar ceal i gcomhréir le hAirteagal 7.

5. Ní bheidh feidhm ag an gceart chun cúiteamh a fháil faoi mhír 4 más rud é gur cuireadh na paisinéirí ar an eolas faoin gcealú 14 lá féilire ar a laghad roimh an dáta imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara nó má chuirtear an cealú in iúl dóibh níos lú ná 14 lá féilire roimh an am imeachta sceidealaithe agus má thairgtear athródú dóibh, a chuireann ar a gcumas imeacht ag am nach faide ná uair an chloig roimh an am imeachta sceidealaithe agus a gceann scríbe deiridh a bhaint amach níos lú ná 2 uair an chloig tar éis an ama teacht isteach sceidealaithe. Is ar an aeriompróir oibriúcháin a bheidh an dualgas cruthúnais i dtaobh a bhunú ar cuireadh an paisinéir ar an eolas gur cuireadh an eitilt ar ceal agus i dtaobh cathain a cuireadh an paisinéir ar an eolas faoin gcealú sin.

6. Ní bheidh feidhm ag an gceart aisíocaíocht agus athródú a fháil mar a leagtar amach i mír 2 ná cúiteamh a fháil mar a leagtar amach i mír 4 i gcás inar éirigh an t-aerárthach de thalamh ach ina ndearnadh é a atreorú chuig aerfort eile nach é an t-aerfort teacht isteach a luaitear ar an ticéad, má fhreastalaíonn an t-aerfort teacht isteach iarbhír agus an t-aerfort teacht isteach a léirítear ar an ticéad ar an mbaile, ar an gcathair nó ar an réigiún céanna agus má sholáthair an t-aeriompróir iompar don phaisinéir chuig an aerfort teacht isteach a léirítear ar an ticéad, ar choinníoll nach mó ná 3 uair an chloig an mhoill ar theacht isteach san aerfort teacht isteach a léirítear ar an ticéad. Chun na críche sin, is ar an aeriompróir oibriúcháin a bheidh an dualgas cruthúnais maidir leis an am teacht isteach a bhunú, trí mhodhanna malartacha iompair, ag an aerfort teacht isteach a léirítear ar an ticéad.

Ní bheidh feidhm ag an gcéad fhomhír den mhír seo i gcásanna ina ndiúltaítear ticéad le haghaidh modh malartach iompair nó bordáil ar mhodh malartach iompair do phaisinéirí a bhfuil riachtanais shonracha acu dá dtagraítear in Airteagal 11(3) nó d'aon duine atá ag tionlacan na bpaisinéirí sin ar an bhforas go bhfuil aon cheanglas sábháilteachta is infheidhme ann nó go bhfuil sé dodhéanta go fisiciúil dul ar bord, nó i gcás nach bhfuil siad in ann an tseirbhís iompair sin a úsáid toisc nach bhfuil cúnamh ar fáil. Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin iarracht réasúnta chun go mbeidh rochtain ag paisinéirí den sórt sin ar mhodhanna malartacha iompair. Déanfar an mhoill ar theacht chuig an aerfort teacht isteach a léirítear ar an ticéad a ríomh bunaithe ar am teacht isteach na seirbhíse iompair a chuir an t-aeriompróir oibriúcháin ar fáil agus a thóg paisinéirí a bhfuil riachtanais shonracha acu nó, más infheidhme, aon duine a bhí á dtionlacan, go hiarbhír nó a d'fhéadfadh siad a thógáil chun an t-aerfort sin a bhaint amach.';

(7) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 6:

'*Airteagal 6*

Moill

1. Nuair a mheasann aeriompróir oibriúcháin go réasúnta go gcuirfear moill ar eitilt ar imeacht nó ar theacht isteach, cuirfidh sé na paisinéirí lena mbaineann ar an eolas láithreach, i gcás inar féidir, ach ar a dhéanaí, faoin am imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara. A mhéid is féidir, gheobhaidh paisinéirí nuashonruithe tráthrialta i bhfíor-am. An tráth céanna, cuirfidh an t-aeriompróir oibriúcháin na paisinéirí lena mbaineann ar an eolas maidir lena gcearta sonracha faoin Rialachán seo is infheidhme maidir leis an gcás, go háirithe a mhéid a bhaineann le cúnamh faoi Airteagal 9, agus soláthróidh sé faisnéis faoin bpróiseas chun cúiteamh a iarraidh a leagtar amach in Airteagal 7 agus faoi láimhseáil gearán faoi Airteagal 15a.

Soláthróidh an t-aeriompróir oibriúcháin do na paisinéirí lena mbaineann, gan moill mhíchuí, na cúiseanna a bhí leis an moill a bhí ar an eitilt ar imeacht nó ar theacht isteach.

2. Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin cúnamh a thairiscint do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 9.

3. Nuair a shroichfidh an mhoill ar imeacht 5 uair an chloig, déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin, gan moill mhíchuí, aisíocaíocht a thairiscint do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a).

4. Beidh sé de cheart ag na paisinéirí, arna iarraidh sin dóibh, cúiteamh a fháil ó aeriompróir oibriúcháin na heitilte ar cuireadh moill uirthi i gcomhréir le hAirteagal 7 i gcás ina mbaineann siad a gceann scríbe deiridh amach le moill ar theacht isteach dóibh a sháraíonn 3 uair an chloig.';

(8) cuirtear na hairteagail seo a leanas isteach:

‘*Airteagal 6a*

Moill ar an tarmac

1. I gcás moill ar an tarmac, soláthróidh an t-aeriompróir oibriúcháin nuashonruithe tráthrialta, fíor-ama do phaisinéirí, a mhéid is féidir.

2. Faoi réir srianta sábháilteachta nó slándála, i gcás ina dtarlaíonn moill ar an tarmac, áiritheoidh an t-aeriompróir oibriúcháin go mbeidh teas nó fuarú leordhóthanach i gcábán na bpaisinéirí agus go mbeidh rochtain saor in aisce ar shaoráidí leithris ar bord agus áiritheoidh sé go bhfaighidh na paisinéirí dá dtagraítear in Airteagal 11 an aire is gá. Mura rud é go gcuirfeadh sé síneadh leis an moill ar an tarmac nó más rud é nach bhfuil sé comhoiriúnach le ceanglais aersháblháilteachta nó aershlándála, soláthróidh an t-aeriompróir oibriúcháin uisce óil saor in aisce ar bord.

3. I gcás ina bhfuil moill ar an tarmac a mhaireann 2 uair an chloig in aerfort ina bhfuil trácht tráchtála paisinéirí atá suite i gcríoch Bhallstáit a bhfuil feidhm ag na Conarthaí maidir léi, rachaidh an t-aerárthach ar aghaidh chuig an ngeata nó chuig pointe oiriúnach díbhordála eile ina ligfear do phaisinéirí díbhordáil. Tar éis an sprioc-ama sin, ní féidir cur le moill ar an tarmac ach amháin má tá cúiseanna ann a bhaineann le sábháilteacht, inimirce, rialú aerthráchta nó slándáil a fhágann nach féidir leis an aerárthach imeacht ón áit a bhfuil sé ar an tarmac.

4. Beidh paisinéirí a dhíbhordáiltear i gcomhréir le mír 3 den Airteagal seo i dteideal na gceart dá bhforáiltear in Airteagal 6 agus, i gcás inarb iomchuí, de bhun Airteagal 11, agus an mhoill ar an tarmac agus an t-am imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara á gcur san áireamh.

Airteagal 6b

Nasceitilt a chailltear le linn turais ar ann dóibh de bhun conradh aeriompair aonair

1. I gcás ina gcailleann paisinéir nasceitilt le linn turais toisc gur cuireadh isteach ar eitilt roimhe sin, beidh aeriompróir oibriúcháin na heitilte roimhe sin freagrach as an bpaisinéir a athródú i gcomhréir le hAirteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (b), agus as cúnamh a sholáthar i gcomhréir le hAirteagal 9.

2. I gcás nach féidir leis an aeriompróir oibriúcháin an paisinéir a athródú laistigh de 5 uair an chloig arna ríomh ón am imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara don nasceitilt a cailleadh, déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin aisíocaíocht a thairiscint freisin, gan moill mhíchuí, do na paisinéirí lena mbaineann i gcomhréir le hAirteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a).

3. Beidh sé de cheart ag paisinéirí freisin, arna iarraidh sin dóibh, cúiteamh a fháil ón aeriompróir a oibríonn an eitilt ar cuireadh isteach uirthi i gcomhréir le hAirteagal 7, i gcás ina mbaineann siad a gceann scríbe deiridh amach le moill ar theacht isteach dóibh a sháraíonn 3 uair an chloig.

De mhaolú ar an sainmhíniú ar mhoill ar theacht isteach, i gcás nasceitiltí a cailleadh, ríomhfar an mhoill ar theacht isteach ón am teacht isteach ag an gceann scríbe deiridh, mar a léirítear ar thicéad an phaisinéara, roimh an nasceitilt a cailleadh.

Airteagal 6c

Imthosca urghnácha

1. Chun críoch an Rialacháin seo, áirítear le himthosca urghnácha na teagmhais ar liosta na n-imthosca urghnácha a leagtar amach san Iarscríbhinn, ach gan bheith teoranta dóibh.

2. Ní bheidh sé d'oibleagáid ar aeriompróir oibriúcháin cúiteamh a íoc i gcomhréir le hAirteagal 7, ach amháin más féidir leis a chruthú gurbh iad imthosca urghnácha ba chúis le cealú, moill nó nasceitilt a cailleadh agus nárbh fhéidir an cealú, an mhoill nó an nasceitilt a cailleadh a sheachaint fiú dá ndéanfadh an t-aeriompróir gach beart réasúnta. Ní fhéadfar na himthosca urghnácha sin a agairt ach amháin i gcás ina bhfuil nasc cúisíoch díreach idir an imthoisc sin agus cur isteach ar an eitilt. Is ar an aeriompróir oibriúcháin a bheidh an dualgas cruthúnais i dtaobh a bhunú gurb ann do nasc cúisíoch díreach sin agus a bhunú go bhfuil gach beart réasúnta glactha ag an aeriompróir chun an cur isteach a sheachaint.';

(9) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 7:

'*Airteagal 7*

Ceart chun cúitimh

1. I gcás ina ndéanfar tagairt don Airteagal seo, gheobhaidh paisinéirí cúiteamh arb é atá ann:

(a) EUR 250 i gcás turais de 1 500 ciliméadar nó níos lú;

(b) EUR 400 i gcás gach turais atá níos faide ná 1 500 ciliméadar laistigh den Aontas, agus i gcás gach turais eile idir 1 500 agus 3 500 ciliméadar;

(c) EUR 600 i gcás gach turais nach dtagann faoi phointí (a) nó (b),

2. Féadfaidh aeriompróirí oibriúcháin an cúiteamh dá bhforáiltear i mír 1, pointe (c), a laghdú 50 % murar mó ná 4 uair an chloig am teacht isteach sceidealaithe an turais a bhí curtha in áirithe ar dtús agus sna cásanna seo a leanas:

(a) i gcás ina dtairgtear athródú do phaisinéirí chuig a gceann scríbe deiridh ag am níos déanaí ar eitilt mhalartach de bhun Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (b); nó

(b) i gcás moill ar theacht isteach an turais a cuireadh in áirithe ar dtús.

3. I gcás athródú i gcomhréir le hAirteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (b), tar éis cealú, i gcás ina bhfuil an turas athródaithe sceidealaithe le himeacht níos mó ná uair an chloig roimh am imeachta sceidealaithe an turais nó na heitilte bunaidh, féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin an cúiteamh dá bhforáiltear in Airteagal 5 a laghdú:

(a) faoi 50 % má thugtar an t-am imeachta sceidealaithe ar aghaidh níos lú ná 2 uair an chloig agus má tá an paisinéir tar éis an eitilt a thógáil;

(b) faoi 25 % má thugtar an t-am imeachta sceidealaithe ar aghaidh níos lú ná 3 uair an chloig agus má tá an paisinéir tar éis an eitilt a thógáil.

4. I gcás ina bhféadfadh sé go mbeadh ceart chun cúitimh ag paisinéir i gcomhréir le hAirteagal 5(4), le h Airteagal 6(4), nó le hAirteagal 6b(3), déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin, laistigh de 96 uair an chloig ó dheireadh an turais, faisnéis a sholáthar don phaisinéir go huathoibríoch agus go leictreonach, ar mheán marthanach, maidir le cearta cúitimh an phaisinéara, agus treoracha soiléire maidir le conas iarraidh ar chúiteamh a chur isteach.

5. Agus na faid á gcinneadh chun críocha an Rialacháin seo, is é a bheidh mar bhonn leis an ríomh an fad idir pointe tosaigh an imeachta agus an ceann scríbe deiridh. I gcás nasceitilte, ní chuirfear san áireamh ach amháin pointe tosaigh an imeachta agus an ceann scríbe deiridh. Déanfar na faid sin a thomhas trí mhodh an bhealaigh mhórchiorclaigh.

6. I gcás inar roghnaigh an paisinéir leanúint dá thuras nó dá turas de bhun Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointí (a), (b) nó (c), agus ina dtarlaíonn cur isteach breise ar an eitilt le linn an athródaithe, coimeádfaidh an paisinéir a cheart nó a ceart chun aon chúiteamh breise a fháil le linn an athródaithe chuig a phointe tosaigh imeachta nó a pointe tosaigh imeachta nó chuig a cheann scríbe deiridh nó a ceann scríbe deiridh.

7. Íocfar an cúiteamh trí aistriú leictreonach bainc nó, má chomhaontaíonn an paisinéir go sainráite ar mheán marthanach, ar mhodh eile.

8. Is ar an aeriompróir oibriúcháin a bheidh an dualgas cruthúnais maidir le cathain agus conas a ghlac an paisinéir leis an gcomhaontú a bhaineann leis an gcineál íocaíochta cúitimh a leagtar amach i mír 7.

9. Déanfaidh an paisinéir iarrataí ar chúiteamh faoin Airteagal seo a thíolacadh laistigh de naoi mí ón dáta imeachta iarbhír nó ón dáta imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara. I gcás ina gcuireann tríú páirtí iarraidh isteach thar ceann paisinéirí, féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin fianaise a éileamh i dtaca le sainordú bailí chun gníomhú a dhéanamh. Admhóidh aeriompróirí oibriúcháin láithreach go bhfuarthas an iarraidh ar mheán marthanach. Laistigh de 30 lá féilire ón iarraidh a fháil, íocfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin an cúiteamh nó tabharfaidh sé údar maith don phaisinéir gan an cúiteamh a íoc agus sa chás sin ní mór faisnéis faoi láimhseáil gearán faoi Airteagail 15a a chur ar fáil. I gcás ina ndéanann an t-aeriompróir oibriúcháin imthoisc urghnách a agairt, faoi na coinníollacha a leagtar amach in Airteagal 6c(2), sonróidh sé cén imthoisc urghnách a liostaítear san Iarscríbhinn atá á hagairt aige agus, i gcás ina n-agraíonn sé teagmhas nach bhfuil ar an liosta sin, sonróidh sé an teagmhas atá á agairt aige agus na cúiseanna ba cheart é a mheas mar imthoisc urghnách. Aon uair a agraíonn an t-aeriompróir oibriúcháin imthoisc urghnách, soláthróidh sé míniú soiléir agus cuí-réasúnaithe, lena n-áirítear míniú gonta ar an gcaoi a gcomhlíonann an imthoisc urghnách na coinníollacha maidir le nasc cúisíoch díreach agus gach beart réasúnta a leagtar amach in Airteagal 6c(2).

I gcás nach n-íocann an t-aeriompróir oibriúcháin an cúiteamh a iarrtar, féadfaidh an paisinéir gearán a thíolacadh i gcomhréir le hAirteagal 15a.';

(10) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 8:

'*Airteagal 8*

An ceart chun aisíocaíochta nó chun athródú

1. I gcás ina gcuirtear isteach ar eitilt, déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin, gan moill mhíchuí agus faoi na coinníollacha a leagtar amach in Airteagal 4, 5, 6, nó 6b agus san Airteagal seo, rogha a thairiscint do na paisinéirí idir na roghanna seo a leanas, a chuirfear ar fáil saor in aisce:

(a) aisíocaíocht uathoibríoch laistigh de 7 lá féilire ó rogha an phaisinéara, trí aistriú leictreonach bainc nó, má chomhaontaíonn an paisinéir go sainráite ar mheán marthanach, ar mhodh eile, ar phraghas iomlán na dticéad agus na dtáillí idirghabhála, i gcás ina gcuirtear i bhfeidhm iad, don chuid den turas nó de na turais, nó do na codanna díobh sin, nach ndearnadh, agus don chuid den turas nó de na turais, nó do na codanna díobh sin, a rinneadh cheana mura bhfónann an eitilt a thuilleadh do phleananna taistil bunaidh an phaisinéara, mar aon le heitilt fillte, i gcás inarb ábhartha, chuig pointe tosaigh an imeachta, a luaithe is féidir tar éis an ama imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara nó, i gcomhaontú leis an bpaisinéir, roimh an am sin;

(b) leanúint de thuras an phaisinéara tríd an bpaisinéir a athródú, faoi dhálaí iompair inchomparáide, chuig a cheann scríbe nó a ceann scríbe deiridh a luaithe is féidir tar éis an ama imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara nó, arna gcomhaontú leis an bpaisinéir, roimh an am sin; nó

(c) an paisinéir a athródú, faoi dhálaí iompair inchomparáide, chuig ceann scríbe deiridh an paisinéir sin ar dháta níos déanaí ar chaoithiúlacht an phaisinéara, faoi réir suíocháin a bheith ar fáil.

I gcás ina ngníomhachtaíonn comhlacht bainistithe an aerfoirt a phlean teagmhasach i gcomhréir le hAirteagal 10a, féadfar síneadh 30 lá féilire a chur leis an sprioc-am dá dtagraítear i bpointe (a) den chéad fhomhír den mhír seo.

2. Ionas go mbainfidh an paisinéir a cheann scríbe nó a ceann scríbe amach a luaithe is féidir mar a chinntear de bhun mhír 1, an chéad fhomhír, pointe (b), agus an t-am taistil iomlán a bheith chomh gar is féidir le réasún d'am taistil sceidealaithe iomlán na heitilte bunaidh, déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin ceann amháin ar a laghad de na roghanna malartacha seo a leanas a thairiscint don phaisinéir lena mheas, agus lena chomhaontú go sainráite ar mheán marthanach, faoi réir iad a bheith ar fáil:

(a) eitilt nó nasceitiltí, a leanann an bealach céanna a leagtar amach sa chonradh aeriompair;

(b) bealach difriúil idir an t-aerfort imeachta agus an t-aerfort teacht isteach céanna mar a luaitear sa chonradh aeriompair;

(c) athródú chuig aerfort malartach leis an aerfort a luaitear sa chonradh aeriompair nó uaidh, agus sa chás sin, íocfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin an costas a bhaineann leis an bpaisinéir a aistriú idir an t-aerfort a luaitear sa chonradh aeriompair agus an t-aerfort malartach;

(d) úsáid na seirbhísí arna n-oibriú ag aeriompróir eile; nó

(e) i gcás inarb iomchuí don fhad atá le taisteal, modh iompair eile a úsáid.

I gcás athródú le haeriompróir eile nó trí mhodh iompair eile, leanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin de bheith freagrach as faisnéis, cúnamh agus athródú a sholáthar go dtí imeacht na seirbhíse athródaithe sin agus go dtí an tráth sin amháin. Leanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin de bheith freagrach as cúiteamh as moill ar theacht isteach chuig an gceann scríbe deiridh i gcomhréir le hAirteagal 7. Beidh oibreoir na seirbhíse athródaithe freagrach as gach ceart eile a bhaineann leis an tseirbhís sin i gcomhréir le dlí an Aontais is infheidhme maidir le cearta paisinéirí le haghaidh an mhodha iompair sin.

3. I gcás inar chuir paisinéir an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas faoina rogha leanúint dá thuras nó dá turas i gcomhréir le mír 1, pointe (b), agus mír 5 den Airteagal seo, agus i gcás nár thairg an t-aeriompróir oibriúcháin athródú faoi dhálaí iompair inchomparáide laistigh de 3 uair an chloig, féadfaidh an paisinéir a athródú féin nó a hathródú féin a shocrú, i gcomhréir le mír 2. Má roghnaíonn an paisinéir a athródú nó a hathródú féin a shocrú, cuirfidh an paisinéir an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas dá réir sin. Beidh an ceart chun diúltú do roghanna athródaithe ag an bpaisinéir mura mbeidh na roghanna athródaithe sin faoi dhálaí iompair inchomparáide, agus, i gcás den sórt sin, déanfar a chearta nó a cearta chun cúnaimh a choimeád i gcomhréir le hAirteagal 9 agus é nó í ag fanacht le haghaidh an athródaithe.

I gcás cealú, beidh feidhm ag an gcéad fhomhír ón am imeachta a luaitear ar thicéad an phaisinéara.

Agus a n-athródú féin á shocrú acu, cuirfidh na paisinéirí teorainn leis na speansais ach an méid is gá, is réasúnach agus is iomchuí. Aisíocfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin na speansais nach mó iad ná 400 % de phraghas iomlán an ticéid nó na dticéad agus na dtáillí idirghabhála, i gcás ina gcuirtear i bhfeidhm iad, arna dtabhú ag an bpaisinéir laistigh de 14 lá féilire ón iarraidh a thíolacadh. I gcás ina ngníomhachtaíonn comhlacht bainistithe an aerfoirt a phlean teagmhasach, féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin síneadh 30 lá féilire a chur leis an sprioc-am sin.

4. Gan dochar d'fhorálacha eile an Airteagail seo, i gcás ina bhfuil briseadh turais eagraithe ag paisinéir, beidh an ceart breise aige nó aici roghanna athródaithe a dhiúltú, má fhágann na roghanna athródaithe sin an briseadh turais sin ar lár.

5. Féadfaidh paisinéir rogha a dhéanamh idir aisíocaíocht i gcomhréir le mír 1, an chéad fhomhír, pointe (a), nó athródú ar dháta níos déanaí i gcomhréir le mír 1, an chéad fhomhír, pointe (c), go dtí go mbeidh athródú atá tairgthe ag an aeriompróir oibriúcháin i gcomhréir le mír 1, an chéad fhomhír, pointe (b), glactha ag an bpaisinéir a luaithe is féidir nó go dtí go mbeidh rogha déanta ag an bpaisinéir athródú a shocrú é nó í féin i gcomhréir le mír 3.

Cuirfidh an paisinéir an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas faoina rogha.

6. Soláthróidh an t-aeriompróir oibriúcháin, arna iarraidh sin don phaisinéir, an fhaisnéis a leagtar amach san Airteagal seo i bhfoirm páipéir. Áiritheoidh an t-aeriompróir oibriúcháin go ndaingneofar go sainráite an rogha a dhéanfaidh an paisinéir de bhun an Airteagail seo ar mheán marthanach.

7. Taispeánfar na roghanna a leagtar amach i mír 1 go soiléir, gan bheith faoi réir réamhroghnúcháin, réamhshocruithe ná ualaí breise nós imeachta a thacaíonn le rogha amháin.'

(11) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'*Airteagal 8a*

Dearbháin

1. I gcás ina mbeidh paisinéir i dteideal cúitimh i gcomhréir le hAirteagal 7, nó aisíocaíochta i gcomhréir le h Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a), nó Airteagal 10(2), féadfaidh an t-aeriompróir dearbhán a thairiscint don phaisinéir ar luach a chomhfhreagraíonn, ar a laghad, do mhéid na haisíocaíochta nó don chúiteamh atá dlite.

2. Ní bheidh d'oibleagáid ar an bpaisinéir glacadh le dearbhán in ionad íocaíochta. Ní bheidh glacadh bailí ach amháin má tá toiliú sainráite tugtha ag an bpaisinéir ar mheán marthanach. Déanfar na roghanna uile dá bhforáiltear in Airteagal 7(7) agus Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a), a thaispeáint go soiléir, gan bheith faoi réir réamhroghnúcháin, réamhshocruithe ná ualaí breise nós imeachta a thacaíonn le rogha amháin.

3. Cuirfidh an t-aeriompróir an paisinéir ar an eolas go soiléir ar mheán marthanach, maidir leis an bhfaisnéis a leagtar amach i míreanna 2, 4, 5 agus 6, sula bhfeidhmeoidh an paisinéir an rogha dá dtagraítear i mír 1.

4. Maidir le dearbhán:

(a) beidh uastréimhse bailíochta 12 mhí aige ón dáta a nglacfaidh an paisinéir leis; ní fhéadfar síneadh a chur leis an tréimhse bhailíochta sin ach uair amháin, ar feadh uastréimhse bhreise 12 mhí, ar choinníoll go gcomhaontaíonn an paisinéir agus an t-aeriompróir go sainráite maidir leis an síneadh sin ar mheán marthanach;

(b) féadfar é a úsáid go hiomlán nó go páirteach le haghaidh aon seirbhísí de chuid an aeriompróra le linn a thréimhse bailíochta, lena n-áirítear seirbhísí a cuireadh in áirithe le linn bhailíocht an dearbháin ach a rinneadh tar éis a dháta éaga;

(c) eiseofar é ar mheán marthanach agus luafar go soiléir ann a luach, a thréimhse bhailíochta agus na coinníollacha úsáide; má tá an luach níos airde ná an íocaíocht a bhfuil an paisinéir ina teideal faoi Airteagal 7, Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a), nó Airteagal 10(2), léireofar é sin ar an dearbhán.

5. Féadfaidh an paisinéir agus an t-aeriompróir comhaontú le híocaíocht iomlán nó pháirteach tráth ar bith sula bhfuasclófar an dearbhán nó sula rachaidh sé in éag d'ainneoin go raibh dearbhán ar an gcéad rogha ag an bpaisinéir.

6. Aisíocfaidh an t-aeriompróir an méid atá fágtha ar an dearbhán lena mbaineann go huathoibríoch gan moill mhíchuí agus, in aon chás, laistigh de 7 lá féilire ar a dhéanaí:

(a) leis an bpaisinéir tar éis dheireadh a thréimhse bailíochta, murar fuasclaíodh an dearbhán; tá feidhm aige sin freisin maidir le haon mhéid den dearbhán lena mbaineann atá fágtha i gcás fuascailt pháirteach roimhe sin;

(b) leis an bpaisinéir nuair a chomhaontóidh an paisinéir agus an t-aeriompróir aisíocaíocht den sórt sin sula rachaidh tréimhse bhailíochta dearbháin in éag; nó

(c) leis an duine a bheidh ag déileáil le gnóthaí an phaisinéara éagtha i gcás bhás an phaisinéara lena mbaineann, tar éis iarraidh a fháil ón duine sin tar éis doiciméid tacaíochta iomchuí a thíolacadh ar mheán marthanach.';

(12) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 9:

'*Airteagal 9*

An ceart chun cúnaimh

1. I gcás ina ndéantar tagairt don Airteagal seo, tairgfear do na paisinéirí, saor in aisce, an méid seo a leanas:

(a) sólaistí gach 2 uair an chloig den tréimhse feithimh;

(b) béile tar éis 3 uair an chloig agus gach 5 uair an chloig laistigh den tréimhse feithimh ina dhiaidh sin, agus trí bhéile ar a mhéad curtha ar fáil in aghaidh an lae;

(c) rochtain ar an idirlíon agus dhá ghlao gutháin.

Féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin an cúnamh dá bhforáiltear de bhun na chéad fhomhíre a theorannú nó a dhiúltú dá gcuirfeadh soláthar an chúnaimh sin moill bhreise ar imeacht na heitilte ar cuireadh moill uirthi nó ar an athródú, lena n-áirítear imeacht an iompair mhalartaigh.

2. De bhreis air sin, i gcás ina mbeidh gá le fanacht oíche amháin nó níos mó agus paisinéirí ag fanacht leis an eitilt nó iompar malartach, tairgfear do phaisinéirí an méid seo a leanas saor in aisce:

(a) lóistín in óstán;

(b) iompar ón aerfort chuig an lóistín in óstán agus ar ais arís.

3. Féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin dearbháin a úsáid chun a oibleagáidí de bhun mhír 1, an chéad fhomhír, pointí (a) agus (b), agus mhír 2 a chomhlíonadh. Beifear in ann na dearbháin arna soláthar i gcomhréir le mír 1 a úsáid i ngach siopa a sholáthraíonn bia agus sólaistí ag an aerfort ina bhfuil fuireach ar na paisinéirí lena mbaineann, ar bord a n-eitilte, agus, de réir mar is iomchuí, ag an lóistín a sholáthraítear de bhun mhír 2, pointe (a). Ní féidir dearbhán le haghaidh lóistín in óstán arna soláthar i gcomhréir le mír 2, pointe (a), a eisiúint ach amháin má tá seomra curtha in áirithe roimh ré ag an aeriompróir oibriúcháin don phaisinéir lena mbaineann.

4. I gcás nach gcomhlíonann an t-aeriompróir oibriúcháin a oibleagáidí de bhun mhíreanna 1, 2 agus 3, féadfaidh na paisinéirí lena mbaineann a gcuid socruithe féin a dhéanamh. Aisíocfaidh an t-aeriompróir a oibríonn an eitilt ar cuireadh isteach uirthi na speansais arna dtabhú ag na paisinéirí laistigh de 14 lá féilire ón iarraidh ar aisíocaíocht a thíolacadh, a mhéid atá na speansais sin riachtanach, réasúnach agus comhréireach le fad na tréimhse feithimh agus le costais na sólaistí agus na mbéilí ag suíomh an aerfoirt nó ag suíomh an lóistín ina bhfuil fuireach ar na paisinéirí. I gcás ina ngníomhachtaíonn comhlacht bainistithe an aerfoirt a phlean teagmhasach, féadfaidh an t-aeriompróir a oibríonn an eitilt ar cuireadh isteach uirthi síneadh 30 lá féilire a chur leis an sprioc-am sin.

5. Ag aerfoirt uile an Aontais ina bhfuil trácht tráchtála paisinéirí, cuirfidh comhlacht bainistithe an aerfoirt socruithe i bhfeidhm chun a áirithiú gur féidir uisce óil agus stáisiúin athluchtaithe le haghaidh gléasanna leictreonacha a chur ar fáil, saor in aisce, gan beann ar an tráth den lá, an eitilt ná an críochfort.

6. Más imthosca urghnácha a chuir isteach ar an eitilt agus nárbh fhéidir an cur isteach sin a sheachaint fiú dá mba rud é go ndearna an t-aeriompróir gach beart réasúnta, féadfaidh an t-aeriompróir an lóistín in óstán a sholáthraítear i gcomhréir le mír 2, pointe (a), a theorannú do 3 oíche ar a mhéad.

7. I gcás ina roghnaíonn paisinéir aisíocaíocht de bhun Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a), agus é nó í ag pointe tosaigh an imeachta, nó i gcás ina roghnaíonn paisinéir athródú ar dháta níos déanaí de bhun Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (c), ní bheidh tuilleadh ceart ag an bpaisinéir i ndáil le cúnamh de bhun mhíreanna 1 agus 2 den Airteagal seo maidir leis an eitilt lena mbaineann.';

(13) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 10:

'*Airteagal 10*

Uasghrádú agus íosghrádú

1. Má chuireann an t-aeriompróir oibriúcháin paisinéir in aicme iompair níos airde ná an aicme dár ceannaíodh an ticéad, ní iarrfaidh sé aon íocaíocht fhorlíontach.

2. Má chuireann aeriompróir oibriúcháin paisinéir in aicme iompair atá níos ísle ná an aicme dár ceannaíodh an ticéad, déanfaidh sé, laistigh de 14 lá féilire ón íosghrádú, aisíocaíocht uathoibríoch a sholáthar don phaisinéir a bheidh coibhéiseach ar a laghad leis an méid seo a leanas:

(a) 30 % de phraghas na heitilte i gcás eitiltí 1 500 ciliméadar nó níos lú; nó

(b) 50 % de phraghas na heitilte i gcás gach eitilte laistigh den Aontas atá níos faide ná 1 500 ciliméadar, seachas eitiltí idir críoch Eorpach na mBallstát agus na réigiúin is forimeallaí Fhrancacha, agus i gcás gach eitilte eile idir 1 500 agus 3 500 ciliméadar; nó

(c) 75 % de phraghas na heitilte i gcás gach eitilte nach dtiocfaidh faoi (a) ná (b), lena n-áirítear eitiltí idir críoch Eorpach na mBallstát agus na réigiúin is forimeallaí de chuid na Fraince.

3. I gcás nach luaitear praghas na heitilte ar an ticéad, ríomhfar an aisíocaíocht dá dtagraítear i mír 2 den Airteagal seo bunaithe ar an gcomhréir ábhartha idir fad na heitilte nuair a chuirtear i gcomparáid leis an bhfad iomlán a chumhdaítear leis an gconradh aeriompair é, arna ríomh i gcomhréir le hAirteagal 7(5).

4. Ar phraghas na heitilte dá dtagraítear san Airteagal seo, ní áirítear cánacha ná muirir a luaitear ar an ticéad, ar choinníoll nach mbraitheann an ceanglas na cánacha agus na muirir sin a íoc ná méid na gcánacha agus na muirear sin ar an aicme iompair dár ceannaíodh an ticéad sin.

5. Ní bheidh feidhm ag an Airteagal seo maidir le seirbhísí coimhdeacha, amhail suíocháin shonracha nó lónadóireacht, atá neamhspleách ar an aicme iompair agus a dhíoltar ar leithligh.';

(14) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'*Airteagal 10a*

Pleananna teagmhasacha na n-aerfort

1. I gcás aerfort de chuid an Aontais ag a bhfuil méid iomlán tráchta paisinéirí bliantúil ar mó é ná ceithre mhilliún paisinéir ar feadh trí bliana as a chéile ar a laghad, áiritheoidh comhlacht bainistithe an aerfoirt go gcomhordófar oibríochtaí chomhlacht bainistithe an aerfoirt agus na soláthraithe seirbhísí bunriachtanacha aerfoirt, go háirithe na haeriompróirí, agus soláthróirí na seirbhísí láimhseála ar an talamh, trí bhíthin plean cuí teagmhasach d'fhonn aghaidh a thabhairt ar chásanna ina bhféadfadh iliomad cealuithe, iliomad moilleanna ar eitiltí, nó an dá rud, tarlú, rud a d'fhágfadh go mbeadh fuireach ar líon suntasach paisinéirí ag an aerfort. Cuirfear an plean teagmhasach ar bun chun a áirithiú go dtabharfar faisnéis agus cúnamh leormhaith do phaisinéirí a mbeidh fuireach orthu agus beidh socruithe ann ionas go n-íoslaghdófar an t-achar a bheidh siad ag feitheamh agus an míchompord a bheidh orthu.

2. Cuirfear san áireamh i bpleananna teagmhasacha na n-aerfort riachtanais ar leith agus riachtanais aonair na bpaisinéirí dá dtagraítear in Airteagal 11.

3. Cuirfear an plean teagmhasach ar bun go háirithe le rannpháirtíocht Choiste na nÚsáideoirí Aerfoirt dá dtagraítear i dTreoir 96/67/CE ón gComhairle (*), le rannpháirtíocht sholáthraithe na seirbhísí ar an talamh, agus le rannpháirtíocht soláthraithe seirbhísí bunriachtanacha aerfoirt eile, lena n-áirítear soláthraithe cúnaimh speisialta do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Bunófar an plean teagmhasach le rannpháirtíocht na n-údarás ábhartha, i gcás inarb iomchuí. Áireofar sa phlean teagmhasach freisin sonraí teagmhála an duine nó na ndaoine atá ainmnithe ag na haeriompróirí atá rannpháirteach i gCoiste na nÚsáideoirí Aerfoirt d'fhonn ionadaíocht a dhéanamh orthu ar an toirt i gcás iliomad cealuithe, iliomad moilleanna ar eitiltí, nó an dá rud. Áiritheoidh an t-aeriompróir go mbeidh na hacmhainní is gá ag aon duine atá ainmnithe aige chun cuidiú le paisinéirí i gcomhréir leis na hoibleagáidí a eascraíonn as an Rialachán seo i gcás ina gcuirtear isteach ar eitilt.

4. Cuirfidh comhlacht bainistithe an aerfoirt an plean teagmhasach in iúl do Choiste na nÚsáideoirí Aerfoirt dá dtagraítear i dTreoir 96/67/CE ón gComhairle agus, arna iarraidh sin, don chomhlacht náisiúnta forfheidhmiúcháin a ainmnítear de bhun Airteagal 16 den Rialachán seo. Déanfaidh an comhlacht náisiúnta forfheidhmiúcháin faireachán ar chomhlíontacht cheanglais an Airteagail seo ag comhlacht bainistithe an aerfoirt.

5. Féadfaidh Ballstát a chinneadh go bhfuil aerfort nach gcumhdaítear le mír 1, atá suite ar a chríoch, na hoibleagáidí a leagtar síos i míreanna 1 go 4 le comhlíonadh.

6. Ag aerfoirt de chuid an Aontais ina bhfuil méid iomlán tráchta paisinéirí bliantúil atá faoi bhun na tairsí a leagtar síos i mír 1 nó nach gcumhdaítear le cinneadh ó Bhallstát de bhun mhír 5, déanfaidh comhlacht bainistithe an aerfoirt gach iarracht réasúnta úsáideoirí aerfoirt a chomhordú agus socruithe a dhéanamh le húsáideoirí aerfoirt chun paisinéirí a bhfuil fuireach orthu a chur ar an eolas i gcás iliomad cealuithe, iliomad moilleanna ar eitiltí, nó an dá rud, rud a d'fhágfadh go mbeadh fuireach ar líon suntasach paisinéirí ag an aerfort.

(*) Treoir 96/67/CE ón gComhairle an 15 Deireadh Fómhair 1996 maidir le rochtain ar mhargadh na láimhseála ar an talamh in aerfoirt Chomhphobail (IO L 272, 25.10.1996, lch. 36, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/1996/67/oj).';

(15) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 11:

'Airteagal 11

Paisinéirí a bhfuil riachtanais shonracha acu

1. Beidh cearta daoine atá faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, ar cearta iad a leagtar síos san Airteagal seo, gan dochar do na cearta atá acu i gcomhréir le Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006.

2. Is i bhformáid inrochtana a sholáthrófar an fhaisnéis uile a sholáthraítear do phaisinéirí i gcomhréir leis an Rialachán seo.

3. Chun críocha an Rialacháin seo, measfar gur "paisinéirí a bhfuil riachtanais shonracha acu" iad na catagóirí paisinéirí seo a leanas:

(a) daoine faoi mhíchumas, daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, agus mná torracha, ar choinníoll gur cuireadh an t-aeriompróir oibriúcháin ar an eolas faoina riachtanais shonracha le haghaidh cúnaimh, tráth na háirithinte nó ag an tseiceáil isteach más féidir, agus ar a dhéanaí nuair a chuirtear an paisinéir ar an eolas faoi chur isteach ar an tseirbhís de bhun Airteagal 4(2), Airteagal 5(1) nó Airteagal 6(1) nó nuair a chailleann sé nó sí nasceitilt de bhun Airteagal 6b(1);

(b) naíonáin agus mionaoisigh neamhthionlactha; agus

(c) daoine a bhfuil cúnamh sonrach leighis de dhíth orthu ar bhonn imréiteach leighis, seachas i gcás ina ndiúltaítear cead bordála dóibh ar chúiseanna sábháilteachta.

Aon fhógra a thabharfar don aeriompróir i leith na n-imthosca dá dtagraítear sa chéad fhomhír, measfar go gcumhdaíonn an sé gach turas faoi chonradh aeriompair.

4. Tabharfaidh an t-aeriompróir an deis, saor in aisce, d'aon duine atá ag tionlacan na ndaoine dá dtagraítear i mír 3 nó atá ag tionlacan linbh, faoin gconradh aeriompair céanna, a bheith curtha i suíochán cóngarach leis an duine nó leanbh sin. I gcás nach bhfuil suíocháin chóngaracha ar fáil, féachfaidh an t-aeriompróir le cúnamh a thabhairt don duine tionlacain nó do na daoine tionlacain chun suíocháin chóngaracha a aimsiú.

5. Ar dhul ar bord dóibh, tabharfaidh aeriompróirí oibriúcháin tosaíocht do na daoine dá dtagraítear i mír 3 agus d'aon duine nó d'aon mhadra cuidithe aitheanta atá á dtionlacan, agus do leanaí i bpram nó naíchóiste lena nduine tionlacain chomh maith.

6. Áiritheoidh aeriompróirí oibriúcháin, gan aon chostas breise, gur féidir naíonáin agus leanaí a bhfuil gá acu le pram nó naíchóiste a iompar ina bpram nó ina naíchóiste, suas go dtí an geata bordála nó doras an aerárthaigh, agus go dtabharfar an pram sin nó naíchóiste sin ar ais dóibh ag doras an aerárthaigh, mura bhfuil srianta sábháilteachta, slándála, toillte nó oibríochtúla ann.

7. I gcás nach gcomhlíonann comhlacht bainistithe an aerfoirt a oibleagáidí faoi Airteagail 7 agus 8 de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 agus, mar thoradh air sin, ina gcailleann daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe a n-eitilt, beidh an t-aeriompróir oibriúcháin freagrach as cúiteamh, athródú agus cúnamh a sholáthar do na paisinéirí sin i gcomhréir le hAirteagail 7, 8 agus 9 den Rialachán seo. Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin athródú agus cúnamh den sórt sin a sholáthar dá nduine tionlacain i gcomhréir leis na coinníollacha a leagtar síos in Airteagal 4(2) de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006.

Aisíocfaidh comhlacht bainistithe an aerfoirt an t-aeriompróir oibriúcháin as na costais a thabhóidh an t-aeriompróir oibriúcháin i gcomhréir leis an gcéad fhomhír den mhír seo. Faoin 23 Deireadh Fómhair 2027, glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme i gcomhréir leis an nós imeachta scrúdúcháin dá dtagraítear in Airteagal 16h(3) lena leagtar síos na módúlachtaí praiticiúla don aisíocaíocht sin. Ní bhainfidh an gníomh cur chun feidhme sin an bonn de fhreagrachtaí an aeriompróra i ndáil le soláthar cúitimh, athródú agus cúnamh do phaisinéirí de bhun na míre seo.

8. I gcás ina dtabharfaidh an t-aeriompróir, nó a ghníomhaire údaraithe, conradh i gcrích le duine atá ag gníomhú thar ceann mionaoisigh neamhthionlactha d'fhonn cúnamh sonrach a sholáthar do na mionaoisigh sin dá dturas, agus, mar thoradh ar mhainneachtain cúnamh sonrach a sholáthar, ina gcaillfidh na mionaoisigh sin a n-eitilt, beidh na haeriompróirí oibriúcháin freagrach as cúiteamh a sholáthar, athródú agus cúnamh do na mionaoisigh sin i gcomhréir le hAirteagail 7, 8 agus 9.

9. Agus an t-athródú agus an cúnamh á gcur i bhfeidhm aige i gcomhréir le hAirteagail 8 agus 9, tabharfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin aire ar leith do na daoine dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo a mhéid a bhaineann lena riachtanais. Soláthróidh aeriompróirí an t-athródú agus an cúnamh sin do na daoine sin, lena n-áirítear d'aon duine nó d'aon mhadra cuidithe aitheanta atá á dtionlacan, a luaithe is féidir.

10. Ní bheidh feidhm ag Airteagal 9(6) maidir le paisinéir dá dtagraítear i mír 3 den Airteagal seo, ná maidir le haon duine nó madraí cuidithe aitheanta atá á dtionlacan.';

(16) cuirtear na hairteagail seo a leanas isteach:

'*Airteagal 11a*

Earra pearsanta agus bagáiste láimhe

1. Gan dochar do Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006, ceadóidh aeriompróirí oibriúcháin do phaisinéirí earra pearsanta a iompar isteach sa chábán gan aon chostas breise.

Gan dochar do Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006, ceadóidh aeriompróirí oibriúcháin do phaisinéirí, faoi réir thoilleadh chábán an aerárthaigh, píosa bagáiste láimhe a iompar isteach sa chábán.

Aon uair a dhéanfar táillí aeir a thairiscint nó a fhoilsiú, déanfar na táillí aeir lena n-áirítear lamháltas do phíosa bagáiste láimhe a thaispeáint mar réamhshocrú sula dtosóidh aon phróiseas áirithinte.

Leis an mír seo, ní choiscfear aeriompróirí ná idirghabhálaí tairiscintí atá difreáilte ó thaobh na tráchtála de a thairiscint do phaisinéirí a roghnaíonn go deonach taisteal gan bagáiste láimhe.

2. I gcásanna ina gcuirtear bac ar earra pearsanta nó ar phíosa bagáiste láimhe dá dtagraítear i mír 1 a iompar sa chábán ar chúiseanna sonracha, amhail cúiseanna sábháilteachta, cúiseanna toillte nó athrú ar an gcineál aerárthaigh ó rinneadh an áirithint, féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin a éileamh ag an tseiceáil isteach nó ag an ngeata, de réir mar is iomchuí, go ndéanfaí an bagáiste sin nár seiceáladh isteach a iompar i mbolg an aerárthaigh, ach gan aon chostas breise a ghearradh ar an bpaisinéir.

3. Ní dhéantar leis an Airteagal seo aon difear do na srianta ar bhagáiste nár seiceáladh isteach arna mbunú le rialacha de chuid an Aontais amhail iad siúd a leagtar síos i Rialachán (CE) Uimh. 300/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*) agus Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2015/1998 ón gCoimisiún (**), ná do na srianta sin a bunaíodh le rialacha slándála agus sábháilteachta idirnáisiúnta.

Airteagal 11b

Pasanna bordála

Ní dhiúltófar cead bordála do phaisinéirí ar an bhforas gur úsáid siad a leagan clóite féin de phas bordála arna eisiúint go digiteach ar choinníoll go bhfuil sé priontáilte ar bhealach atá soiléir agus inléite ag meaisín. Ní dhiúltófar cead bordála do phaisinéirí ar an bhforas nár íoc siad muirear breise as a leagan clóite féin de phas bordála, arna eisiúint go digiteach, a úsáid.

I gcás ina ndéanann aeriompróirí foráil maidir le pasanna bordála digiteacha, beidh paisinéirí in ann a bpasanna bordála a fháil go digiteach, tar éis seiceáil isteach, gan aon iarraidh bhreise agus ní bheidh sé d'oibleagáid orthu cuntas úsáideora ná feidhmchlár sonrach a bheith acu chun a bpasanna bordála a fháil agus a phriontáil.

Ní fhéadfaidh aeriompróirí muirear breise a fhorchur as leagan clóite de phas bordála a sholáthar don phaisinéir má tá seiceáil isteach déanta ag an bpaisinéir cheana féin.

(*) Rialachán (CE) Uimh. 300/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 11 Márta 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna i réimse na slándála eitlíochta sibhialta agus lena n-aisghairtear Rialachán (CE) Uimh. 2320/2002 (IO L 97, 9.4.2008, lch. 72), ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/300/oj).

(**) Rialachán Cur Chun Feidhme (AE) 2015/1998 ón gCoimisiún an 5 Samhain 2015 lena leagtar síos bearta mionsonraithe le haghaidh chur chun feidhme na mbunchaighdeán comhchoiteann maidir le slándáil eitlíochta (IO L 299, 14.11.2015, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2015/1998/oj).';

(17) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 12:

'*Airteagal 12*

Cearta breise

1. Ní dhéanfar leis an Rialachán seo aon difear do chearta paisinéirí a dheonaítear de bhun gníomhartha dlí eile, lena n-áirítear Treoir (AE) 2015/2302, mura bhforáiltear a mhalairt san Airteagal seo.

Asbhainfear an cúiteamh a dheonaítear i gcomhréir le hAirteagal 7 nó an aisíocaíocht a dheonaítear i gcomhréir le h Airteagal 10(2) den Rialachán seo ón gcúiteamh nó ón laghdú praghsanna a dheonaítear i gcomhréir le gníomhartha dlí eile, amhail Treoir (AE) 2015/2302, má chosnaíonn na cearta dá ndeonaítear an cúiteamh nó laghdú praghsanna an leas céanna nó má tá an cuspóir céanna acu. Ar an gcaoi chéanna, asbhainfear an cúiteamh nó laghdú praghsanna a dheonaítear i gcomhréir le gníomhartha dlí eile amhail Treoir (AE) 2015/2302 ón gcúiteamh a dheonaítear i gcomhréir le hAirteagal 7 nó ón aisíocaíocht a dheonaítear i gcomhréir le hAirteagal 10(2) den Rialachán seo, má chosnaíonn na cearta dá ndeonaítear an cúiteamh nó laghdú praghsanna an leas céanna nó má tá an cuspóir céanna acu.

D'ainneoin an chirt atá ag eagraí taistil láneagraithe sásamh nó aisíocaíochtaí a lorg i gcomhréir le hAirteagal 22 de Threoir (AE) 2015/2302, gan dochar d'Airteagal 13 den Rialachán seo, agus de mhaolú ar Airteagal 8(1), an chéad fhomhír, pointe (a), den Rialachán seo, más cuid de chonradh taistil láneagraithe mar a shainmhínítear in Airteagal 3, pointe (3), de Threoir (AE) 2015/2302 í an eitilt, ní bheidh aon cheart chun aisíocaíochta i gcomhréir leis an Rialachán seo ag paisinéirí a mhéid a eascraíonn ceart comhfhreagrach as Treoir (AE) 2015/2302.

2. Gan dochar do phrionsabail agus rialacha ábhartha an dlí náisiúnta, lena n-áirítear cásdlí, ní bheidh feidhm ag mír 1 den Airteagal seo maidir le daoine deonacha i gcomhréir leis na coinníollacha a leagtar amach in Airteagal 4(2).

3. I gcás inar íocadh cúiteamh nó aisíocaíocht cheana féin leis an bpaisinéir i gcomhréir le reachtaíocht tríú tír, asbhainfear méid an chúitimh nó na haisíocaíochta sin ó mhéid an chúitimh nó na haisíocaíochta a dheonaítear i gcomhréir leis an Rialachán seo.;'

(18) cuirtear an tAirteagal seo a leanas isteach:

'*Airteagal 12a*

Ceartú ainmneacha

1. Déanfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin, tar éis dó iarraidh a fháil arna cur isteach 48 n-uair an chloig ar a dhéanaí roimh an am imeachta sceidealaithe, botúin litrithe in ainm paisinéara a cheartú nó, i gcás athrú riaracháin, ainm paisinéara a nuashonrú. Déanfar ceartú nó nuashonrú den sórt sin saor in aisce uair amháin ar a laghad agus ní bheidh sé ina fhoras chun bordáil a dhiúltú i gcomhréir le hAirteagal 4.

2. Féadfaidh siad seo a leanas an iarraidh dá dtagraítear i mír 1 a chur isteach:

(a) paisinéir i ndáil le hainm an phaisinéara sin nó le hainm aon phaisinéir ar cuid é a thicéad nó a ticéad den chonradh aeriompair céanna le ticéad an phaisinéara a bheidh an iarraidh á cur isteach aige nó aici;

(b) idirghabhálaí i ndáil le hainm paisinéara a ndearna an t-idirghabhálaí an áirithint ina leith.

3. Ní bheidh ceartú nó nuashonrú a dhéanfar de bhun mhír 1 ina aistriú ticéid ón bpaisinéir chuig duine eile.';

(19) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 13:

'*Airteagal 13*

Ceart chun sásaimh

I gcásanna ina n-íocann aeriompróir oibriúcháin cúiteamh nó ina gcomhlíonann sé na hoibleagáidí eile atá air de bhun an Rialacháin seo, ní fhéadfar a léirmhíniú go gcuirtear le haon fhoráil sa Rialachán seo nó le haon fhoráil sa dlí náisiúnta bac ar cheart an aeriompróra oibriúcháin cúiteamh a lorg ó dhuine ar bith, lena n-áirítear tríú páirtithe, i gcomhréir le dlí an Aontais nó leis an dlí náisiúnta is infheidhme. Ní dhéanfar leis an Rialachán seo, go háirithe, aon srian a chur ar cheart an aeriompróra oibriúcháin cúiteamh a lorg nó costais a aisghabháil ó aerfort nó ó aon tríú páirtí eile lena bhfuil conradh tugtha i gcrích ag an aeriompróir oibriúcháin.';

(20) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 14:

'*Airteagal 14*

Oibleagáidí maidir le paisinéirí a chur ar an eolas

1. Áireoidh an t-aeriompróir oibriúcháin agus an t-idirghabhálaí ar a shuíomh gréasáin agus ar a fheidhmchlár móibíleach fógra faisnéise ina sonraítear na cearta faoin Rialachán seo, lena n-áirítear faisnéis faoin bpróiseas chun gearáin a láimhseáil. Chun an ceanglas sin a chomhlíonadh, féadfaidh an t-aeriompróir oibriúcháin agus an t-idirghabhálaí úsáid a bhaint as achoimre ar fhorálacha an Rialacháin seo arna hullmhú agus arna cur ar fáil don phobal ag an gCoimisiún i dteangacha oifigiúla uile an Aontais.

2. Agus ticéid le haghaidh eitilte nó nasceitiltí á dtairiscint acu agus sula gceannófar na ticéid do na heitiltí sin, cuirfidh aeriompróirí agus idirghabhálaithe an paisinéir ar an eolas faoin méid seo a leanas:

(a) an cineál ticéid nó ticéad atá á thairiscint, go háirithe cé acu an bhfuil an ticéad nó na ticéid cumhdaithe ag conradh aeriompair aonair nó ag meascán de chonarthaí aeriompair ar leithligh;

(b) cearta agus oibleagáidí an phaisinéara, an aeriompróra oibriúcháin agus an idirghabhálaí faoin Rialachán seo, mar a ghabhann leis an gconradh aeriompair, lena n-áirítear faisnéis faoi na próisis láimhseála gearán agus aisíocaíochta;

(c) an sprioc-am agus an nós imeachta faoinar féidir le paisinéir ceartú ainm a iarraidh mar a shonraítear in Airteagal 12a;

(d) téarmaí agus coinníollacha an chonartha aeriompair;

(e) an nós imeachta chun earraí pearsanta nó bagáiste láimhe atá ligthe i ndearmad sa chábán a aisghabháil; áireofar san fhaisnéis sin sonraí teagmhála leictreonacha, foirmeacha is infheidhme, agus aon sonraí ábhartha eile atá ag teastáil ón bpaisinéir chun iarraidh a thionscnamh; agus

(f) na sonraí teagmhála chun cabhair agus cúnamh a fháil i gcás cur isteach.

3. Déanfaidh idirghabhálaí nó aeriompróir a dhíolann ticéid a chumhdaítear le meascán de chonarthaí aeriompair an paisinéir a chur ar an eolas, sula gceannófar iad, go bhfuil na ticéid cumhdaithe ag conarthaí aeriompair ar leithligh agus nach bhfuil feidhm ag na cearta faoi Airteagail 7, 8 agus 9 a bhaineann le cúiteamh, aisíocaíocht, athródú nó cúnamh i gcás eitiltí a chailltear ina dhiaidh sin faoin gconradh aeriompair ar leithligh. Beidh an fhaisnéis sin curtha in iúl ar bhealach soiléir agus ar mheán marthanach agus na ticéid á ndíol.

4. Áiritheoidh comhlacht bainistithe an aerfoirt, nó i gcás inarb ábhartha, an t-aeriompróir oibriúcháin, go gcuirfear an téacs seo a leanas ar taispeáint ar bhealach soiléir ag na deasca seiceáil isteach (lena n-áirítear ag meaisíní seiceáil isteach féinseirbhíse) agus ag an ngeata bordála: "Má dhiúltaítear cead bordála duit nó má chuirtear d'eitilt ar ceal nó má tá moill 2 uair an chloig ar a laghad uirthi ag an aerfort imeachta, nó moill níos mó ná 3 uair an chloig uirthi tráth an ama teacht isteach ag an gceann scríbe deiridh, iarr ag an gcuntar seiceáil isteach nó ag an ngeata bordála an fógra faisnéise ina luaitear do chearta, go háirithe maidir le cúiteamh nó athródú, cúnamh agus cúiteamh féideartha". Cuirfear an téacs sin ar taispeáint ar a laghad i dteanga nó teangacha shuíomh an aerfoirt agus i dteanga a úsáidtear go hidirnáisiúnta. Áiritheoidh comhlacht bainistithe an aerfoirt freisin go dtaispeánfar cód QR nó aon mhodh digiteach eile ag na deasca seiceáil isteach, in aice leis an téacs sin, chun rochtain a fháil ar fheidhmchlár móibíleach an Choimisiúin maidir le cearta paisinéirí ina mbeidh achoimre ar an Rialachán seo. Chuige sin, comhoibreoidh comhlachtaí bainistithe aerfoirt le haeriompróirí oibriúcháin.

5. Tar éis na ticéid a cheannach, cuirfidh na haeriompróirí oibriúcháin an fhaisnéis a leagtar amach i mír 2 ar fáil do phaisinéirí ar mheán marthanach gan moill mhíchuí.

6. Soláthróidh aeriompróirí agus idirghabhálaithe, i gcás inarb ábhartha, an fhaisnéis de bhun an Airteagail seo i dteanga an chonartha aeriompair agus i dteanga a úsáidtear go hidirnáisiúnta.

7. Beidh an fhaisnéis le haghaidh an chomhfhreagrais nó an mhalartaithe foirmeacha nó doiciméad le paisinéirí de bhun an Rialacháin seo, lena n-áirítear cumarsáid dá dtagraítear in Airteagal 7(4) agus tairiscintí ar roghanna nó comhaontuithe i gcomhréir le hAirteagal 4, 5, 6b, 7, 8 nó 8a ar fáil go héasca agus soláthrófar í ar bhealach soiléir gan débhrí. I gcás ina soláthraítear faisnéis, comhfhreagras, foirmeacha nó doiciméid trí mheán leictreonach, soláthróidh aeriompróirí agus idirghabhálaithe iad ar mheán marthanach agus áireofar leo an dáta agus an t-am.

Chun críocha den sórt sin, áiritheoidh aeriompróirí agus idirghabhálaithe nach mbeidh sé d'oibleagáid ar phaisinéir cuntas úsáideora ná iarratas sonrach a bheith aige nó aici mar réamhchoinníoll chun faisnéis, comhfhreagras, foirmeacha nó doiciméid a rochtain nó a fháil de bhun an Rialacháin seo, lena n-áirítear pasanna bordála, ach gan faisnéis agus doiciméid a bhaineann le hábhair amhail cláir maidir le daoine a eitlíonn go minic nó cláir thráchtála eile arna dtairiscint ag aeriompróir nó ag idirghabhálaí a áireamh.

Is ar na haeriompróirí agus ar na hidirghabhálaithe a bheidh an dualgas cruthúnais i dtaobh a bhunú an ndearna siad an fhaisnéis, an comhfhreagras, na foirmeacha nó na doiciméid is gá a sholáthar do phaisinéirí agus cathain a rinne siad amhlaidh, lena n-áirítear maidir leis an gcumarsáid dá dtagraítear in Airteagal 7(4) agus le pasanna bordála nó tairiscintí le haghaidh roghanna nó comhaontuithe i gcomhréir le hAirteagal 4, 5, 6b, 7, 8 nó 8a.

Chun críocha an Rialacháin seo, le gach modh cumarsáide cuirfear é ar a chumas nó ar a cumas don phaisinéir teagmháil a dhéanamh le haeriompróirí agus idirghabhálaithe go tapa agus saor in aisce agus cumarsáid a dhéanamh go héifeachtach.';

(21) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'*Airteagal 15a*

Gearán a dhéanamh leis an aeriompróir nó leis an idirghabhálaí

1. Déanfaidh gach aeriompróir agus gach idirghabhálaí sásra láimhseála gearán a chur ar bun i gcás na gceart agus na n-oibleagáidí a chumhdaítear leis an Rialachán seo ina réimsí freagrachta faoi seach.

2. Féadfaidh paisinéirí gearán a chur faoi bhráid aon aeriompróra nó aon idirghabhálaí i ndáil lena réimsí freagrachtaí faoi seach trí bhíthin an tsásra dá dtagraítear i mír 1. Cuirfear gearán den sórt sin isteach laistigh de 12 mhí ón dáta a tharla an eitilt nó a bhí sé sceidealaithe tarlú, nó 3 mhí tar éis iarraidh ar chúiteamh a chur isteach, cibé acu is déanaí.

Laistigh de 7 lá oibre ón ngearán a fháil, dearbhóidh an seolaí don phaisinéir go bhfuil an gearán faighte aige. Laistigh d'aon mhí amháin tar éis dó gearán a fháil, tabharfaidh an seolaí freagra réasúnaithe nó, i gcásanna a bhfuil údar cuí leo, cuirfidh sé in iúl don phaisinéir go bhfaighidh sé nó sí freagra deiridh laistigh de thréimhse nach faide ná 2 mhí ón dáta a fuarthas an gearán.

Beidh sa fhreagra deiridh freisin sonraí teagmhála ábhartha an chomhlachta nó na gcomhlachtaí atá freagrach as gearáin a láimhseáil de bhun an Rialacháin seo. Féadfar an oibleagáid sin a chomhlíonadh tríd an bpaisinéir a threorú chuig liosta na gcomhlachtaí láimhseála gearán arna chur ar fáil ag an gCoimisiún.

3. Is ar an aeriompróir agus ar an idirghabhálaí a bheidh an dualgas cruthúnais maidir leis an bhfaisnéis riachtanach a sholáthar do phaisinéirí.';

(22) cuirtear an t-airteagal seo a leanas isteach:

'*Airteagal 16h*

Nós imeachta coiste

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*).

2. I gcás ina ndéantar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 4 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

3. I gcás ina ndéantar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 5 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

I gcás nach dtugann an coiste aon tuairim, ní dhéanfaidh an Coimisiún an dréachtghníomh cur chun feidhme a ghlacadh agus beidh feidhm ag Airteagal 5(4), an tríú fomhír, de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

(*) Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).';

(23) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 17:

'*Airteagal 17*

Athbhreithniú agus tuairisciú

1. Faoin 23 Deireadh Fómhair 2031 agus gach 5 bliana ina dhiaidh sin, tuairisceoidh an Coimisiún do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle maidir le liosta na n-imthosca urghnácha a leagtar amach san Iarscríbhinn, i bhfianaise na dteagmhas a rinne difear d'oibriú tráthúil éifeachtach eitiltí a tharla le linn na mblianta roimh gach tuarascáil.

2. Faoin 23 Deireadh Fómhair 2031 agus gach 5 bliana ina dhiaidh sin, tuairisceoidh an Coimisiún do Pharlaimint na hEorpa agus don Chomhairle maidir le hoibriú, forfheidhmiú agus torthaí an Rialacháin seo. Áireoidh an Coimisiún sa tuarascáil faisnéis faoi chosaint fheabhsaithe a thugtar d'aerphaisinéirí ar eitiltí arna n-oibriú ag aeriompróirí tríú tír chuig tríú tíortha agus uathu.

Áireofar sa tuarascáil sin freisin athbhreithniú ar na tairseacha, ar na méideanna a leagtar amach sa Rialachán seo, agus aird á tabhairt, *inter alia*, ar éabhlóid na dtáillí aeir, an ráta boilscithe agus an staidreamh maidir le cead bordála a diúltaíodh, cealuithe, moilleanna agus nasceitiltí a cailleadh atá inchurtha i leith aeriompróirí, chomh maith le staidreamh maidir le híosghrádú, le linn na 5 bliana roimhe sin.

Sa tuarascáil de bhun na chéad fhomhíre, déanfaidh an Coimisiún measúnú ar an méid seo a leanas freisin:

(a) a riachtanaí agus a indéanta atá sé athbhreithniú a dhéanamh ar raon feidhme an Rialacháin seo d'fhonn cosaint paisinéirí agus an cothrom iomaíochta idir aeriompróirí an Aontais agus aeriompróirí tríú tír, agus gnéithe nascachta, a fheabhsú tuilleadh. Go háirithe, déanfaidh an Coimisiún measúnú ar na rioscaí a bhaineann le coinbhleacht dlínsí agus ar na deacrachtaí a bhaineann le forfheidhmiú agus molfaidh sé bealaí chun na rioscaí sin a mhaolú agus chun aghaidh a thabhairt ar na deacrachtaí sin;

(b) a indéanta atá sé tuilleadh uathoibrithe a dhéanamh ar iarrataí ar chúiteamh i leith moilleanna nó ar íocaíochtaí cúitimh ina leith sin.

3. Beidh tograí reachtacha ag gabháil leis na tuarascálacha sin, i gcás inar gá.';

(24) déantar an téacs a leagtar amach in Iarscríbhinn I a ghabhann leis an Rialachán seo a chur ag gabháil le Rialachán (CE) Uimh. 261/2004 mar an Iarscríbhinn.

Airteagal 2

Leasaítear Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 mar a leanas:

(1) in Airteagal 2, leasaítear mír 1 mar a leanas:

(a) cuirtear an méid seo a leanas in ionad phointe (b):

'(b) ciallaíonn "aeriompróir de chuid an Aontais" aeriompróir a bhfuil ceadúnas bailí oibriúcháin aige a dheonaigh Ballstát i gcomhréir le forálacha Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*);

(*) Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 24 Meán Fómhair 2008 maidir le rialacha comhchoiteanna le haghaidh oibriú aersheirbhísí sa Chomhphobal (IO L 293, 31.10.2008, lch. 3, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2008/1008/oj).';

(b) cuirtear na pointí seo a leanas leis:

'(h) ciallaíonn "trealamh soghluaisteachta" aon trealamh atá beartaithe chun cúnamh a thabhairt do dhaoine faoi mhíchumas nó do dhaoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, de réir bhrí Airteagal 2, pointe (a), de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*), maidir lena soghluaisteacht;

(i) ciallaíonn “madra cuidithe aitheanta” madra atá oilte go sonrach chun neamhspleáchas agus féinchinntiúchán daoine faoi mhíchumas a mhéadú agus a aithnítear go hoifigiúil i gcomhréir leis na rialacha náisiúnta is infheidhme, i gcás inar ann do rialacha den sórt sin;

(j) ciallaíonn “formáid inrochtana” formáid lena dtugtar rochtain ar aon fhaisnéis ábhartha do dhuine faoi mhíchumas nó do dhuine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe, lena n-áirítear trí rochtain a thabhairt don duine sin ar bhealach atá chomh furasta agus compordach leis an rochtain a thugtar do dhuine gan mhallachar ná míchumas, agus a chomhlíonann na ceanglais inrochtaineachta a shainítear i gcomhréir leis an reachtaíocht is infheidhme, go háirithe Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (**);

(k) ciallaíonn “idirghabhálaí” aon duine nádúrtha nó dlítheanach, seachas aeriompróir, atá ag gníomhú, chun críoch a bhaineann lena thrádáil, lena ghnó nó lena ghairm, thar ceann aeriompróra nó paisinéara chun conradh iompair a thabhairt i gcrích.

(*) Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 5 Iúil 2006 maidir leis na cearta atá ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe agus iad ag taisteal d’aer (IO L 204, 26.7.2006, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2006/1107/oj).

(**) Treoir (AE) 2019/882 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 17 Aibreán 2019 i ndáil leis na ceanglais inrochtaineachta le haghaidh táirgí agus seirbhísí (IO L 151, 7.6.2019, lch. 70, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2019/882/oj).’;

(2) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 3:

‘*Airteagal 3*

1. Beidh dliteanas aeriompróra de chuid an Aontais i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste faoi rialú ag forálacha uile Choinbhinsiún Montréal a bhaineann leis an dliteanas sin. Áirítear leis sin dliteanas aeriompróra de chuid an Aontais maidir le moill ar phaisinéirí nó ar bhagáiste;

2. Maidir leis an oibleagáid árachas a bheith ag duine a leagtar amach in Airteagal 6 de Rialachán (CE) Uimh. 785/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*) agus in Airteagal 11 de Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008 a mhéid a bhaineann le dliteanas i leith paisinéirí, tuigfear go gceanglaítear léi go mbeidh árachas ag aeriompróir de chuid an Aontais suas go dtí leibhéal atá leormhaith chun a áirithiú go bhfaighidh gach duine atá i dteideal cúitimh an méid iomlán cúitimh a bhfuil siad ina theideal i gcomhréir leis an Rialachán seo.

(*) Rialachán (CE) Uimh. 785/2004 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 21 Aibreán 2004 maidir leis na ceanglais árachais a bhaineann le haeriompróirí agus le hoibreoirí aerárthaí (IO L 138, 30.4.2004, lch. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2004/785/oj)’;

(3) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 3a:

‘*Airteagal 3a*

An tsuim fhorlíontach a fhéadfaidh aeriompróir a éileamh, i gcomhréir le hAirteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal, agus gan dochar d’Airteagal 6a den Rialachán seo, nuair a dhéanann paisinéir dearbhú speisialta leasa i seachadadh a chuid bagáiste nó a cuid bagáiste ag an gceann scríbe (“an dearbhú speisialta leasa”), beidh an tsuim sin, i gcás aeriompróirí de chuid an Aontais, bunaithe ar tharaif a léiríonn na costais bhreise iompair agus árachais maidir leis an mbagáiste a bhfuil a luach os cionn na teorann dliteanais. Cuirfear an taraif ar fáil do phaisinéirí arna iarraidh sin dóibh.’;

(4) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 5:

'Airteagal 5

1. I gcás bás paisinéirí nó i gcás ina ngortaítear iad, íocfaidh an t-aeriompróir de chuid an Aontais, gan mhoill, agus i gcás ar bith tráth nach déanaí ná 15 lá tar éis chéannacht an duine nádúrtha atá i dteideal cúitimh a bheith suite, na réamhíocaíochtaí sin a d'fhéadfadh a bheith ag teastáil chun freastal ar riachtanais eacnamaíocha láithreacha ar bhonn atá comhréireach leis an gcruatan a fulaingíodh.

2. Gan dochar do mhír 1 den Airteagal seo, ní bheidh réamhíocaíocht i gcás bás paisinéirí níos lú ná 16 % in aghaidh an phaisinéara, den teorainn dliteanais a leagtar síos faoi Airteagal 21(1) de Choinbhinsiún Montréal agus ag an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal.

3. Ní hionann réamhíocaíocht agus dliteanas a aithint agus féadfar í a fhritháireamh in aghaidh aon suimeanna a íocfar ina dhiaidh sin ar bhonn dliteanas aeriompróra de chuid an Aontais, ach ní bheidh sí in-aischurtha, ach amháin sna cásanna a fhorordaítear in Airteagal 20 de Choinbhinsiún Montréal nó i gcás nárbh é nó í an duine a fuair an réamhíocaíocht an duine a bhí i dteideal cúitimh.';

(5) leasaítear Airteagal 6 mar a leanas:

(a) cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 1:

'1. Agus iompar d'aer á dhíol san Aontas acu, soláthróidh na haeriompróirí uile faisnéis chuimsitheach do phaisinéirí ar bhealach soiléir agus inrochtana maidir leis na nósanna imeachta is infheidhme a bheidh le leanúint i gcás ina gcaillfear bagáiste, i gcás ina bhfuil moill air nó i gcás ina ndéantar damáiste dó. Áiritheoidh aeriompróirí go ndéanfar achoimre ar na príomhfhorálacha lena rialaítear dliteanas i leith paisinéirí agus a gcuid bagáiste, lena n-áirítear sprioc-amanna chun caingean le haghaidh cúitimh a chomhdú agus an fhéidearthacht dearbhú speisialta leasa a dhéanamh maidir le bagáiste, a chur ar fáil do phaisinéirí ag gach díolphointe, lena n-áirítear díol ar an teileafón agus trí bhíthin an idirlín. Chun an ceanglas faisnéise sin a chomhlíonadh, úsáidfidh aeriompróirí de chuid an Aontais an fógra atá san Iarscríbhinn. Ní féidir achoimre ná fógra den sórt sin a úsáid mar bhonn d'éileamh ar chúiteamh, ná chun forálacha an Rialacháin seo nó Choinbhinsiún Montréal a léirmhíniú.';

(b) i mír 2, cuirtear an fhleasc seo a leanas léi:

'— an ceart dearbhú speisialta leasa a dhéanamh, saor in aisce, maidir le luach a dtrealaimh soghluaisteachta i gcás inar duine faoi mhíchumas nó duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe é nó í an paisinéir.';

(c) cuirtear an méid seo a leanas in ionad mhír 3:

'3. I gcás an iompair uile a dhéanann aeriompróirí de chuid an Aontais, is iad na teorainneacha a bhunaítear leis an Rialachán seo na teorainneacha a léirítear i gcomhréir leis na ceanglais faisnéise i míreanna 1 agus 2, ach amháin má chuireann aeriompróir de chuid an Aontais teorainneacha níos airde i bhfeidhm trí ghealltanas deonach ar a thionscnamh féin. I gcás an iompair uile a dhéanann aeriompróirí tríú tír, ní bheidh feidhm ag míreanna 1 agus 2 ach amháin maidir le hiompar chuig an Aontas, ón Aontas nó laistigh den Aontas.';

(d) cuirtear isteach na míreanna seo a leanas:

'4. Cuirfidh gach aeriompróir, ar a bhfeidhmchláir mhóibíleacha agus ar a suíomhanna gréasáin, agus na comhlachtaí bainistithe aerfoirt ag aerfoirt uile an Aontais ina bhfuil trácht tráchtála paisinéirí, ina limistéir seachadta bagáiste, foirm ar fáil a chuireann ar chumas an phaisinéara gearán ar líne nó gearán cruachóipe a chomhdú láithreach faoi bhagáiste a ndearnadh damáiste dó, ar cuireadh moill air nó a cailleadh.

Is í an fhoirm a sholáthróidh na comhlachtaí bainistithe aerfoirt do phaisinéirí an fhoirm choiteann. Beidh sé de cheart ag paisinéirí a ngearán a chur faoi bhráid na n-aeriompróirí trí úsáid a bhaint as an bhfoirm choiteann sin. Féadfaidh aeriompróirí a bhfoirm féin a sholáthar do phaisinéirí ar a suíomhanna gréasáin, ar a bhfeidhmchláir mhóibíleacha nó ar páipéar, ar choinníoll go dtairgfidh foirm den sórt sin, i bhformáid inrochtana, an rogha agus an fhaisnéis a leagtar amach san fhoirm choiteann agus go mbeidh sí ar fáil i dteanga na háirithinte ar a laghad.

Measfaidh an t-aeriompróir gurb é dáta tíolactha na foirme sin dáta comhdaithe an ghearáin de bhun Airteagal 31(2) agus 31(3) de Choinbhinsiún Montréal, fiú má iarrann an t-aeriompróir tuilleadh faisnéise ar dháta níos déanaí. Ní dhéanfaidh an mhír seo difear do cheart an phaisinéara gearán a thíolacadh ar mhodhanna eile laistigh de na sprioc-amanna a leagtar síos le Coinbhinsiún Montréal.

5. Chun cur i bhfeidhm aonfhoirmeach mhír 4 den Airteagal seo a áirithiú, glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme lena mbunófar an fhoirm choiteann. Bunófar an fhoirm choiteann sin i bhformáid inrochtana. Cuirfidh an Coimisiún an fhoirm choiteann ar fáil i dteangacha oifigiúla uile an Aontais ar a shuíomh gréasáin. Déanfar an gníomh cur chun feidhme sin a ghlacadh i gcomhréir leis an nós imeachta comhairleach dá dtagraítear in Airteagal 6d(2).

6. An fhaisnéis uile a sholáthraítear de bhun an Airteagail seo, agus foirmeacha gearáin, beidh siad i bhformáid inrochtana agus cuirfear ar fáil iad freisin do dhaoine nach n-úsáideann uirlisí digiteacha.

7. Beidh feidhm ag na hoibleagáidí faisnéise uile de bhun an Airteagail seo freisin maidir le hidirghabhálaithe, agus iompar d'aer chuig an Aontas, ón Aontas nó laistigh den Aontas á dhíol acu.';

(6) cuirtear na hairteagail seo a leanas isteach:

'*Airteagal 6a*

1. Aon uair a bheidh trealamh soghluaisteachta a seiceáladh isteach nó madra cuidithe aitheanta á iompar ag aeriompróir de chuid an Aontais, áiritheoidh sé go gcuirfear daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe ar an eolas faoina gcearta agus go dtabharfar an rogha dóibh dearbhú speisialta leasa a dhéanamh, i bhformáid inrochtana, de bhun Airteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal, tráth na háirithinte, ag an am céanna leis an bhfógra de bhun Airteagal 6 de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006 agus, ar a dhéanaí, nuair a thugtar an trealamh don aeriompróir agus, i gcás madra cuidithe aitheanta, tráth bordála. Sa chás sin, ní ghearrfaidh an t-aeriompróir de chuid an Aontais táille bhreise ar na paisinéirí lena mbaineann. I gcás ina scriostar trealamh, ina gcailltear é, ina ndéantar damáiste dó nó ina gcuirtear moill air, nó i gcás bás madra chuidithe aitheanta nó i gcás ina ngortaítear é, féadfaidh an t-aeriompróir de chuid an Aontais a cheangal ar an duine faoi mhíchumas nó ar an duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe cruthúnas a sholáthar ar an gcostas a bhaineann le hathsholáthar an trealaimh soghluaisteachta nó an mhadra chuidithe aitheanta, lena n-áirítear an costas a bhaineann le hathsholáthar sealadach, chun tacú leis an méid a dhearbhaítear sa dearbhú speisialta leasa.

2. Chun cur i bhfeidhm aonfhoirmeach mhír 1 den Airteagal seo a áirithiú, glacfaidh an Coimisiún gníomh cur chun feidhme lena mbunófar foirm shamplach don dearbhú speisialta leasa. Bunófar an fhoirm shamplach sin i bhformáid a bheidh inrochtana ag daoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe. Glacfar an gníomh cur chun feidhme sin i gcomhréir leis an nós imeachta comhairleach dá dtagraítear in Airteagal 6d(2).

Beidh sé de cheart ag paisinéirí a ndearbhú speisialta leasa a chur faoi bhráid na n-aeriompróirí trí úsáid a bhaint as an bhfoirm sin. Féadfaidh aeriompróirí a bhfoirm féin a sholáthar do phaisinéirí ar a suíomhanna gréasáin, ar a bhfeidhmchláir mhóibíleacha nó ar pháipéar, ar choinníoll go dtairgfidh foirm den sórt sin, i bhformáid inrochtana, an rogha agus an fhaisnéis a leagtar amach san fhoirm arna bunú ag an gCoimisiún agus go mbeidh sí ar fáil i dteanga na háirithinte ar a laghad.

Agus iompar d'aer á dhíol thar ceann aeriompróra de chuid an Aontais, cuirfidh na hidirghabhálaithe na paisinéirí lena mbaineann ar an eolas faoina gcearta agus tabharfaidh siad an rogha dóibh dearbhú speisialta leasa a dhéanamh, i bhformáid inrochtana, de bhun Airteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal, tráth na háirithinte, ag an am céanna leis an bhfógra de bhun Airteagal 6 de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006. Tabharfar an dearbhú speisialta leasa sin faoi na coinníollacha céanna a leagtar amach sa chéad fhomhír den mhír seo. Tarchuirfidh an t-idirghabhálaí an dearbhú chuig an aeriompróir de chuid an Aontais a luaithe is féidir.

3. I gcás scriosadh, cailliúint, damáiste nó moill i dtaca le hiompar trealaimh soghluaisteachta a seiceáladh isteach nó i gcás bás madra chuidithe aitheanta nó i gcás ina ngortaítear madra cuidithe aitheanta, beidh an t-aeriompróir de chuid an Aontais faoi dhliteanas suim a íoc nach mó í ná an tsuim a dhearbhaigh an paisinéir; ach amháin má chruthaíonn sé go bhfuil an tsuim a éilítear níos mó ná leas iarbhír an duine sa seachadadh ag ceann scríbe.

4. I gcás ina bhfuil feidhm ag mír 3 den Airteagal seo, agus gan dochar d'Airteagail 7 agus 8 agus d'Iarscríbhinn I, an ceathrú fomhír, de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006, déanfaidh na haeriompróirí de chuid an Aontais gach iarracht réasúnta go pras chun athsholáthairtí sealadacha a bhfuil gá leo láithreach a sholáthar le haghaidh trealamh soghluaisteachta a seiceáladh isteach agus réitigh shealadacha a sholáthar a mhéid a bhaineann le hathsholáthar madraí cuidithe aitheanta. Ceadófar don duine faoi mhíchumas nó don duine a bhfuil a shoghluaisteacht nó a soghluaisteacht laghdaithe an t-athsholáthar sealadach sin a choimeád saor in aisce go dtí go n-íocfar an cúiteamh dá dtagraítear i mír 3 nó go dtí go mbeidh na daoine dlítheanacha nó nádúrtha cúitithe ag aeriompróirí an Aontais as na costais a bhaineann le trealamh soghluaisteachta nó madra cuidithe aitheanta a athsholáthar go sealadach.

5. Ní hionann mír 4 a chomhlíonadh agus dliteanas an aeriompróra de chuid an Aontais a aithint.

Airteagal 6b

Gan dochar do Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008, cuirfidh gach aeriompróir agus idirghabhálaí, agus iompar d'aer chuig an Aontas, ón Aontas nó laistigh den Aontas á dhíol acu, an méid seo a leanas in iúl go soiléir, i bhformáid inrochtana, tráth na háirithinte, agus ar a bhfeidhmchláir mhóibíleacha agus ar a suíomh gréasáin, agus, thairis sin, i gcás aeriompróirí, cuirfidh siad an méid seo a leanas ar fáil freisin, arna iarraidh sin ag an aerfort (lena n-áirítear ag meaisíní seiceáil isteach féinseirbhíse):

— an lamháltas uasta bagáiste i dtéarmaí toise agus meáchain a cheadaítear do phaisinéirí a iompar sa chábán agus i mbolg an aerárthaigh, a chomhfhreagraíonn don táille don aicme iompair le haghaidh gach ceann de na heitiltí a áirítear in áirithint paisinéara;

— aon srianta ar líon na n-earraí a mbeadh feidhm leo laistigh de lamháltas uasta bagáiste áirithe;

— na coinníollacha faoina n-iompraítear earraí leochaileacha nó luachmhara, amhail uirlisí ceoil, trealamh spóirt, naíchóistí agus naíshuíocháin, i gcábán na bpaisinéirí nó i mbolg an aerárthaigh;

— aon mhuirir bhreise a d'fhéadfaí a ghearradh ar bhagáiste a seiceáladh isteach agus nár seiceáladh isteach a iompar, lena n-áirítear uirlisí ceoil dá dtagraítear in Airteagal 6c;

— na cúiseanna sonracha a d'fhéadfadh bac a chur ar bhagáiste nár seiceáladh isteach a iompar sa chábán.

Airteagal 6c

1. Tabharfaidh aeriompróir de chuid an Aontais cead do phaisinéir uirlis cheoil a iompar i gcábán na bpaisinéirí in aerárthach, faoi réir na rialacha slándála agus sábháilteachta is infheidhme agus faoi réir shonraíochtaí teicniúla agus shrianta teicniúla an aerárthaigh lena mbaineann. Glacfar le huirlisí ceoil lena n-iompar i gcábán aerárthaigh ar choinníoll gur féidir na huirlisí sin a stuáil go sábháilte in urrann oiriúnach bagáiste laistigh den chábán nó faoi shuíochán iomchuí paisinéara. Beidh uirlisí ceoil ina gcuid den lamháltas bagáiste nár seiceáladh isteach a cheadófar do phaisinéir. Féadfaidh an t-aeriompróir an deis a thabhairt do phaisinéirí píosa bagáiste láimhe eile a iompar sa bhreis ar an lamháltas sin, faoi réir muirir fhéideartha bhreise.

2. Faoi réir na rialacha slándála agus sábháilteachta is infheidhme, i gcás ina bhfuil uirlis cheoil rómhór lena stuáil go sábháilte in urrann oiriúnach bagáiste sa chábán nó faoi shuíochán iomchuí paisinéara, féadfaidh aeriompróir a iarraidh go n-íocfar táille eile i gcás ina ndéantar uirlisí ceoil den sórt sin a iompar mar bhagáiste nár seiceáladh isteach ar shuíochán eile. Ní bheidh an dara táille sin faoi réir cánacha a íoc dá dtagraítear in Airteagal 23(1), pointí (b), (c) agus (d), de Rialachán (CE) Uimh. 1008/2008. Beidh an paisinéir agus an uirlis cheoil suite ar shuíocháin chóngaracha agus beidh an uirlis cheoil suite ar shuíochán fuinneoige. Iomprófar uirlisí ceoil i gcuid de bholg an aerárthaigh atá téite, i gcás ina bhfuil a leithéid ar fáil agus má iarrtar é, faoi réir na rialacha sábháilteachta is infheidhme agus faoi réir shrianta spáis agus shonraíochtaí teicniúla an aerárthaigh lena mbaineann.

Airteagal 6d

1. Tabharfaidh coiste cúnamh don Choimisiún. Beidh an coiste sin ina choiste de réir bhrí Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*).

2. I gcás ina ndéantar tagairt don mhír seo, beidh feidhm ag Airteagal 4 de Rialachán (AE) Uimh. 182/2011.

(*) Rialachán (AE) Uimh. 182/2011 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 16 Feabhra 2011 lena leagtar síos na rialacha agus na prionsabail ghinearálta a bhaineann leis na sásraí maidir le rialú ag na Ballstáit ar fheidhmiú cumhachtaí cur chun feidhme ag an gCoimisiún (IO L 55, 28.2.2011, lch. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj).';

(7) cuirtear an méid seo a leanas in ionad Airteagal 7:

'*Airteagal 7*

Faoin 23 Deireadh Fómhair 2031, cuirfidh an Coimisiún tuarascáil faoi bhráid Pharlaimint na hEorpa agus na Comhairle maidir le hoibriú agus torthaí an Rialacháin seo.

Beidh togra reachtacha ag gabháil leis an tuarascáil i gcás inar gá.';

(8) cuirtear an téacs a leagtar amach in Iarscríbhinn II a ghabhann leis an Rialachán seo in ionad na hIarscríbhinne a ghabhann le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97.

Airteagal 3

Tiocfaidh an Rialachán seo i bhfeidhm an fichiú lá tar éis lá a fhoilsithe in *Iris Oifigiúil an Aontais Eorpaigh*.

Beidh feidhm aige ón 23 Deireadh Fómhair 2027.

Beidh an Rialachán seo ina cheangal go huile agus go hiomlán agus beidh sé infheidhme go díreach i ngach Ballstát.

Arna dhéanamh in Strasbourg, an 16 Meán Fómhair 2026.

Thar ceann Pharlaimint na hEorpa	*Thar ceann na Comhairle*
An tUachtarán	*An tUachtarán*
R. METSOLA	T. BYRNE

IARSCRÍBHINN I

'IARSCRÍBHINN

Liosta neamh-uileghabhálach d'imthosca a meastar gur imthosca urghnácha iad

Measfar gur imthosca urghnácha iad na himthosca seo a leanas:

(1) imthosca nach n-eascraíonn as oibriú an aerárthaigh:

(a) tubaistí nádúrtha nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(b) tubaistí comhshaoil nach de thionscnamh an aeriompróra oibriúcháin iad agus nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(c) cúinsí meitéareolaíocha nó damáiste don aerárthach de dheasca teagmhais mheitéareolaíocha nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(d) cogadh nó éirí amach nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(e) bagairtí tromchúiseacha trasteorann ar an tsláinte a thagann faoi raon feidhme Airteagal 2(1) nó (4) de Rialachán (AE) 2022/2371 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle (*) agus nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(2) teagmhais a bhaineann le paisinéir:

(a) teagmhais a bhaineann le paisinéirí ainrianta de réir bhrí Phrótacal Montréal 2014 nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte, a fhágann gur gá cur isteach ar an eitilt nó an eitilt a chur ar mhalairt treo, nó a chuireann moill ar imeacht na heitilte, ach amháin más é an t-aeriompróir oibriúcháin ba chúis leis an iompraíocht sin;

(b) rioscaí sláinte nó éigeandálaí leighis a thugtar faoi deara go gairid roimh imeacht na heitilte, nó lena n-éilítear go stoptar an eitilt nó go n-imítear ó ruthag na heitilte;

(3) teagmhais eile:

(a) damáiste de bharr gníomhartha sabaitéireachta nó sceimhlitheoireachta, nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(b) rioscaí slándála nó damáiste arb iad is cúis leo gníomhartha neamhdhleathacha eile nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte, ar choinníoll nach bhfuil neart iarbhír ag an aeriompróir oibriúcháin ar an gcás;

(c) fabht ceilte monaraíochta nó deartha a nochtann an monaróir nó údarás inniúil, nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(d) srianta a bhaineann le bainistiú aerthráchta nó le toilleadh aerfort, nó dúnadh aerspáis, lena n-áirítear dúnadh rúidbhealaigh ag na húdaráis, ar choinníoll go n-eascraíonn an teagmhas as cinneadh nach raibh neart iarbhír ag an aeriompróir oibriúcháin air;

(e) dúnadh neamhsceidealaithe aerfoirt, bíodh sé páirteach nó iomlán, lena n-áirítear cliseadh ginearálta ar chórais aerfoirt, gearradh cumhachta, cliseadh cumarsáide leictreonaí, nó an plean teagmhasach a bheith gníomhachtaithe ag comhlacht bainistithe an aerfoirt nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(f) cliseadh ginearálaithe ar an gcóras athbhreoslaithe ar choinníoll nach bhfuil dlúthbhaint ag an gcás le hoibriú an aerárthaigh agus nach bhfuil neart iarbhír ag an aeriompróir oibriúcháin air;

(g) stailceanna ag soláthraithe seirbhísí bunriachtanacha amhail comhlacht bainistithe aerfoirt, soláthraithe seirbhísí aerloingseoireachta, nó soláthraithe seirbhísí láimhseála ar an talamh nach roghnaíonn aeriompróirí i ndáiríre de réir bhrí Threoir 96/67/CE, ar choinníoll nach bhfuil na stailceanna sin faoi rialú iarbhír an aeriompróra oibriúcháin nó an ghrúpa cuideachtaí lena mbaineann an t-aeriompróir sin;

(h) stailceanna ag an aeriompróir oibriúcháin, ar choinníoll go n-eascraíonn na stailceanna sin as éilimh nach féidir ach le húdaráis phoiblí a shásamh agus, dá bhrí sin, nach bhfuil neart iarbhír ag an aeriompróir oibriúcháin nó ag an ngrúpa cuideachtaí lena mbaineann an t-aeriompróir sin orthu;

(i) damáiste don aerárthach, ar an talamh nó san aer, arb iad tríú páirtithe nach bhfuil an t-aeriompróir freagrach astu, ainmhithe nó réada eachtracha is cúis leis agus nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte;

(j) rúidbhealach aerfoirt a bheith éillithe ar bhealach nach bhfuil comhoiriúnach le hoibriú sábháilte na heitilte, ar choinníoll nach ón aeriompróir a thagann an t-éilliú;

(k) tar éis imeachta, rioscaí sláinte tromchúiseacha nó éigeandálaí leighis a bhaineann le ball foirne lena n-éilítear go stoptar an eitilt nó go n-imítear ó ruthag na heitilte;

(l) easnaimh oibríochtúla soláthraithe seirbhísí bunriachtanacha aerfoirt, amhail comhlacht bainistithe an aerfoirt, soláthraithe seirbhísí aerloingseoireachta, agus soláthraithe seirbhísí láimhseála ar an talamh nach roghnaíonn aeriompróirí i ndáiríre de réir bhrí Threoir 96/67, ar choinníoll nach raibh an t-aeriompróir oibriúcháin in ann rialú éifeachtach a fheidhmiú ar an soláthraí seirbhísí bunriachtanacha sin.

(*) Rialachán (AE) 2022/2371 ó Pharlaimint na hEorpa agus ón gComhairle an 23 Samhain 2022 maidir le bagairtí tromchúiseacha trasteorann ar an tsláinte, agus lena n-aisghairtear Cinneadh Uimh. 1082/2013/AE (IO L 314, 6.12.2022, lch. 26, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2022/2371/oj).'

IARSCRÍBHINN II

'IARSCRÍBHINN

Fógra faisnéise dá dtagraítear in Airteagal 6

FÓGRA FAISNÉISE MAIDIR LE DLITEANAS AERIOMPRÓIRÍ I LEITH PAISINÉIRÍ AGUS A gCUID BAGÁISTE

San fhógra faisnéise seo, déantar achoimre ar na rialacha dliteanais atá á gcur i bhfeidhm ag aeriompróirí de chuid an Aontais faoi mar a cheanglaítear le reachtaíocht an Aontais Eorpaigh agus le Coinbhinsiún Montréal.

CÚITEAMH I gCÁS BÁIS NÓ GORTÚ

Níl aon teorainneacha airgeadais leis an dliteanas i leith gortú do phaisinéir nó bás paisinéara ar tionóisc ar bord an aerárthaigh nó tionóisc le linn aon cheann de na hoibríochtaí a bhaineann le bordáil nó díbhordáil is cúis leis.

Gan dochar d'Airteagal 20 de Choinbhinsiún Montréal maidir leis an aeriompróir a shaoradh, i gcás damáistí suas go dtí an teorainn arna leagan síos i gcomhréir le hAirteagal 21 de Choinbhinsiún Montréal mar a thug an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta cothrom le dáta í de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([1]), ní féidir leis an aeriompróir a dhliteanas a eisiamh ná a theorannú. Maidir le méideanna atá níos airde ná an méid sin, níl an t-aeriompróir faoi dhliteanas má chruthaíonn sé an méid seo a leanas:

— níor tharla an damáiste toisc go raibh an t-aeriompróir nó a chuid seirbhíseach nó a chuid gníomhairí faillitheach nó go ndearna siad gníomh éagórach nó neamhghníomh eile, nó

— an t-aon chúis ar tharla an damáiste is ea go raibh tríú páirtí faillitheach nó go ndearna sé gníomh éagórach nó neamhghníomh eile.

RÉAMHÍOCAÍOCHTAÍ

Má mharaítear nó má ghortaítear paisinéir, ní mór don aeriompróir réamhíocaíocht a dhéanamh, chun riachtanais láithreacha eacnamaíocha a chumhdach, laistigh de 15 lá ón duine atá i dteideal cúitimh a shainaithint. I gcás báis, ní bheidh an réamhíocaíocht sin níos lú ná 16 % den teorainn arna socrú in Airteagal 21 de Choinbhinsiún Montréal mar a thug an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta cothrom le dáta í de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([2]).

MOILLEANNA A CHUIRTEAR AR PHAISINÉIRÍ

I gcás ina gcuirtear moill ar phaisinéir, tá an t-aeriompróir faoi dhliteanas i leith damáiste ach amháin má rinne sé gach beart réasúnta chun an damáiste a sheachaint nó ach amháin nárbh fhéidir na bearta sin a dhéanamh. Tá an dliteanas i leith moill ar phaisinéirí teoranta don teorainn arna socrú in Airteagal 22(1) de Choinbhinsiún Montréal mar a thug an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta cothrom le dáta í de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([3]).

MOILLEANNA AR BHAGÁISTE

I gcás ina gcuirtear moill ar bhagáiste, tá an t-aeriompróir faoi dhliteanas i leith damáiste suas go dtí an teorainn arna socrú in Airteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal mar a thug an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta cothrom le dáta í de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([4]), agus tá feidhm ag an teorainn chúitimh in aghaidh an phaisinéara seachas in aghaidh an phíosa bagáiste a seiceáladh isteach. Ní bheidh an t-aeriompróir faoi dhliteanas má rinne sé gach beart réasúnta chun an damáiste a eascraíonn as an moill sin a sheachaint nó nuair nárbh fhéidir na bearta sin a dhéanamh.

([1]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na teorann sin san airgeadra áitiúil.
([2]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na réamhíocaíochta sin san airgeadra áitiúil.
([3]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na teorann sin san airgeadra áitiúil.
([4]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na réamhíocaíochta sin san airgeadra áitiúil.

BAGÁISTE A SCRIOSADH NÓ A CHAILLEADH NÓ DAMÁISTE A DHÉANAMH DÓ

Tá an t-aeriompróir faoi dhliteanas i leith damáiste suas go dtí an teorainn arna socrú in Airteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal mar a thug an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta cothrom le dáta í de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([5]), agus tá feidhm ag an teorainn chúitimh in aghaidh an phaisinéara seachas in aghaidh an phíosa bagáiste.

I gcás bagáiste a seiceáladh isteach agus a ndearnadh damáiste dó nó a cailleadh, tá an t-aeriompróir faoi dhliteanas ina leith sin murar tharla an damáiste mar thoradh ar fhabht, cáilíocht nó locht a bhí sa bhagáiste cheana.

I gcás bagáiste nár seiceáladh isteach (bagáiste láimhe), lena n-áirítear earraí pearsanta, níl an t-aeriompróir faoi dhliteanas ach amháin más é locht an aeriompróra féin nó locht a chuid seirbhíseach nó a chuid gníomhairí ba chúis leis an damáiste.

TEORAINNEACHA NÍOS AIRDE DO BHAGÁISTE

Is féidir le paisinéir leas a bhaint as teorainn níos airde dliteanais trí dhearbhú speisialta a dhéanamh tráth na seiceála isteach, ar a dhéanaí, agus trí tháille fhorlíontach a íoc más gá. Beidh an táille fhorlíontach sin bunaithe ar tharaif a bhaineann leis na costais bhreise atá i gceist leis an mbagáiste lena mbaineann a iompar agus a chur faoi árachas de bhreis ar theorainn dliteanais na teorann arna socrú in Airteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal mar a thug an Eagraíocht Eitlíochta Sibhialta Idirnáisiúnta cothrom le dáta í de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([6]). Cuirfear an taraif ar fáil do phaisinéirí arna iarraidh sin dóibh.

Tabharfar rogha do dhaoine faoi mhíchumas agus daoine a bhfuil a soghluaisteacht laghdaithe, go córasach, tráth na háirithinte, ag an am céanna leis an bhfógra de bhun Airteagal 6 de Rialachán (CE) Uimh. 1107/2006, agus ar a dhéanaí nuair a thugtar an trealamh soghluaisteachta don aeriompróir agus, i gcás madra cuidithe aitheanta, tráth bordála, dearbhú speisialta leasa a dhéanamh, i bhformáid inrochtana, chun a dtrealamh soghluaisteachta nó a madra cuidithe aitheanta a iompar, gan aon chostas breise.

SAORADH

Má chruthaíonn an t-aeriompróir gur faillí nó gníomh éagórach nó neamhghníomh eile a rinne an duine a bhfuil cúiteamh á éileamh aige nó aici, nó a rinne an duine óna bhfaigheann sé nó sí a chuid nó a cuid ceart, ba chúis le haon damáiste a chumhdaítear leis na rialacha dliteanais a chuireann aeriompróirí de chuid an Aontais i bhfeidhm mar a cheanglaítear le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 agus le Coinbhinsiún Montréal, lena n-áirítear bás nó gortú, nó gur cuireadh leis an damáiste sin mar gheall ar fhaillí, gníomh éagórach nó neamhghníomh den sórt sin, saorfar an t-aeriompróir go hiomlán nó i bpáirt ó dhliteanas i leith an éilitheora sa mhéid gurbh í an fhaillí nó gurbh é an gníomh éagórach nó an neamhghníomh ba chúis leis an damáiste nó gur cuireadh leis an damáiste mar gheall ar an méid sin.

TEORAINN AMA CHUN GEARÁIN A DHÉANAMH FAOI BHAGÁISTE

Má dhéantar damáiste don bhagáiste, má chuirtear moill air, má chailltear é nó má scriostar é, ní mór don phaisinéir i ngach cás gearán a dhéanamh leis an aeriompróir a luaithe is féidir. Ní mór don phaisinéir gearán a dhéanamh laistigh de theorainn ama 7 lá i gcás ina ndearnadh damáiste do bhagáiste a seiceáladh isteach agus laistigh de theorainn ama 21 lá i gcás bagáiste ar cuireadh moill air, agus sa dá chás, ón dáta ar cuireadh an bagáiste ar fáil don phaisinéir. Chuige sin, féadfaidh paisinéirí foirm thiomnaithe a aimsiú i limistéar seachadta bagáiste ag aerfoirt uile an Aontais ina bhfuil trácht tráchtála paisinéirí, agus ar na suíomhanna gréasáin agus ar fheidhmchláir ar líne na n-aeriompróirí agus is féidir í a thíolacadh ar páipéar nó ar líne. Ní mór don aeriompróir glacadh leis an bhfoirm ghearáin sin ag an aerfort amhail is gur gearán í. Measfaidh an t-aeriompróir gurb é dáta tíolactha an ghearáin sin dáta comhdaithe an ghearáin de bhun Airteagal 31(2) agus (3) de Choinbhinsiún Montréal, fiú má iarrann an t-aeriompróir tuilleadh faisnéise ar dháta níos déanaí.

DLITEANAS IOMPRÓIRÍ CONARTHACHA AGUS IOMPRÓIRÍ IARBHÍR

Murab ionann an t-aeriompróir atá ag oibriú na heitilte go hiarbhír agus an t-aeriompróir conarthach, tá sé de cheart ag an bpaisinéir gearán a sheoladh chuig ceachtar acu nó éileamh ar dhamáistí a dhéanamh i gcoinne ceachtar acu. Áirítear ar an méid sin cásanna inar comhaontaíodh dearbhú speisialta leasa le ceachtar den dá iompróir.

([5]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na réamhíocaíochta sin san airgeadra áitiúil.
([6]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na réamhíocaíochta sin san airgeadra áitiúil.

TEORAINN AMA I LEITH CAINGNE

Aon chaingean os comhair na cúirte chun damáistí a éileamh, ní mór í a thionscnamh laistigh de 2 bhliain ón dáta a tháinig an t-aerárthach isteach ar an gceann scríbe, nó ón dáta ba cheart go dtiocfadh an t-aerárthach isteach ar an gceann scríbe.

TREALAMH SOGHLUAISTEACHTA A SCRIOSADH, A CHAILLEADH, DAMÁISTE A DHÉANAMH DÓ NÓ MOILL A CHUR AIR

Tá an t-aeriompróir faoi dhliteanas i leith scriosadh, cailliúint, damáiste nó moill i dtaca le trealamh soghluaisteachta suas go dtí an teorainn arna socrú in Airteagal 22(2) de Choinbhinsiún Montréal de bhun Airteagal 24(2) de Choinbhinsiún Montréal ([7]) agus tá feidhm ag an teorainn chúitimh in aghaidh an phaisinéara seachas in aghaidh an phíosa bagáiste.

Is féidir le paisinéir tairbhe a bhaint, gan aon chostas breise, as teorainn dliteanais níos airde trí dhearbhú speisialta leasa a dhéanamh ina sonraítear an costas a bhaineann le hathsholáthar an trealaimh soghluaisteachta, tráth na seiceála isteach ar a dhéanaí.

I gcás scriosadh, cailliúint, damáiste nó moill i dtaca le trealamh soghluaisteachta, íocfaidh an t-aeriompróir cúiteamh nach mó é ná an tsuim arna dearbhú sa dearbhú speisialta leasa.

Sula n-íocfar an cúiteamh sin, déanfaidh an t-aeriompróir gach iarracht réasúnach chun athsholáthairtí sealadacha a bhfuil gá leo láithreach a sholáthar le haghaidh trealamh soghluaisteachta tar éis dheireadh thuras na bpaisinéirí lena mbaineann.

BUNÚS LEIS AN bhFAISNÉIS

Is é Coinbhinsiún Montréal an 28 Bealtaine 1999, a chuirtear chun feidhme san Aontas le Rialachán (CE) Uimh. 2027/97 (arna leasú le Rialachán (CE) Uimh. 889/2002 agus le Rialachán (AE) 2026/2202) agus sna Ballstáit de bharr a reachtaíochta náisiúnta, an bunús leis na rialacha a gcuirtear síos orthu thuas.'

([7]) Sonróidh an t-aeriompróir, idir lúibíní, neasmhéid na teorann sin san airgeadra áitiúil.